

Unitárius Élet

67. évfolyam, 4. szám, 2013. július-augusztus, Megjelenik kéthavonta.

Napraforgók

Mindig irigyeltem a napraforgókat... Talán azért, mert ösztönös bátorsággal egyenesen az ég felé, a Napba néznek. Teszik ezt nem csak egyszeri alkalommal, hanem a nap-pali időszak teljes hossza alatt. Ők nem kételkednek, nem ingadoznak, ösztönösen tudják, hogy az Élet áldása felülről érkezik.

Elmúlt a nyár, vége a szünidőnek, a szabadságnak, a nyaralásnak, s reményeink szerint újból megtelnek a „nyári idény” alatt megüresedett templompadok. Még mielőtt lényegesen rövidebbek lesznek a nappalok, hosszabbak az éjszakák, a nap-

raforgók átadják termésüket az aratóknak, azt a termést, amelyet Isten gondviselő munkája által ezen a nyáron meghoztak.

Mi, szerkesztők is igyekeztünk egy újabb „véka termést” letenni hűséges Olvasóink asztalára, abban a reményben, hogy mindenki megtalálja az érdeklődésének megfelelő betevőt. Azzal a szándékkal tesszük ezt, hogy minél több tekintetet az ég felé fordítsunk és rámutassunk, Isten gondviselése mindnyájunk számára kézzelfogható valóság. Ennek megtapasztalásához pedig elég egyszerűen az Égre tekinteni, akár csak a napraforgók.

Kriza János

Ajánló a tartalomból:

- *Interjú Dévény Annával*
- *Derzsi Károly egyházzolgálat 2 rész*
- *Nemzetpolitika*
- *Globalizáció és vallás*
- *Hittel zárandokolva*
- *Alföldi búcsú 2013*
- *Egyházközségeink életéből*

Úton vagyunk...

Hisz ismeritek oda az utat, ahová megyek... Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet - válaszolta Jézus. (Jn 14,4.6)

Kedves Testvéreim! Idézzük fel népmeséinket: szinte mindegyikben megtalálható a világgá-menés, a keresés eleme. Például a szegény ember vagy a király legkisebbik fia - elindulnak gyalogszerrel, egy kis élelemmel a tarisznyájukban, hogy megtalálják boldogulásuk útját.

Már rájöhettünk gyermekkorunkban, hogy a népmeséink örök igazságokat tartalmaznak. A valóságban is megtaláljuk a világgá-menést, vándorútra kelést - külföldi tanulmányutak, ösztöndíjak, vagy éppen munkavállalás, munkakeresés formájában, és akár turistaként is. Ekképpen keressük a lelki nyugalom, megbékélés útját, lehetőségét; távol a megszokottól. Keresünk egy csendes helyet az erdőben, a magányban, ahol közelebb érezzük magunkat Teremtőnkkel, Istennel.

Például kirándulunk, hogy megismerjük szép vidékeinket, helyeinket. Zarándokolunk régi templomokhoz, kastélyokhoz, szent helyekhez, és abban reménykedünk, hogy a hely szelleme megérint, átragad ránk is, és kiragad - ha egy rövid időre is - a megszokott mindennapi életből, mert felüdít, erőt ad, megszentel. Nekünk, hívó embereknek ez az egyik vágyunk, és unitáriusokként két nevezetes zarándokhelyet is megemlíthetünk: Déva várát és a Szejkefürdői Unitárius Találkozót.

Az emberiség mindig is tisztában volt azzal, hogy bizonyos helyszínek szokatlan spirituális erővel rendelkeznek, amelyek magukkal ragadják az odalátogatókat, megtisztítják a tudatunkat, és a „hely szellemének” köszönhetően egy magasabb világ közvetlen irányítása alá kerülhetünk. Felismerjük azt is, hogy az Istenhez vezető legbiztosabb út az ilyen energia-forrásokot érintő zarándoklat, melynek során a külső körülmények és a belső változások megérinthetik, szóra bírhatják a Teremtő Istent, de mély lelki változást is eredményezhetnek bennünk.

A zarándokutak a lemondások, a „vissza a gyökörekhez”, a belső utak megnyílása, az üdvözülés és az „újjászületés” szimbólumává váltak. Napjaink zarándokai - a tisztelettel mellett - abban a reményben vállalkoznak a kemény útra, hogy önmaguk megismerésén keresztül közelebb kerüljenek Istenhez. Sokszor azonban egyszerűen csak a mindennapokból való kiszakadás, az új kihívások leküzdése és az utazás öröme a céljuk.

Jézus halála után a tanítványok „világszerte” szétszóródtak, hogy a parancs szerint az evangéliumot hirdessék, és nagy utakat tettek meg.

Az apostolok tehát szétszóródtak, hogy hirdessék Jézus evangéliumát - keveset tudunk a tizenkettőről, ám annál többet Pál apostolról, akinek az Apostolok Cselekedeteinek könyve három körútjáról/téritő útjáról is beszámol. Jakab apostol Spanyolországba ment, ám néhány éves küldetése nem járt sikerrel. Visszatért Jeruzsálembé, ahol azonban nem sokkal azután, 44-ben Heródes lefejeztette. Követői „felsőbb utasításra” azonnal Jaffába szállították holttestét, ahol csodák csodájára egy hajó várakozott, hogy visszavigye őt Spanyolországba. A Galícia partjainál lévő Ira Flávia-nál értek szárazföldet, nem messze onnan, ahol ma Santiago de Compostela található. Szent Jakab és két követőjének testét egy hegyoldalon temették el, amelyről azonban majd 750 évre megfeledeztek. Csak a 19. század elején bukkantak ismét a három holttestet befogadó sírra, Jakab méltatlanul elhanyagolt nyugóhelyére. Ettől az időponttól kezdve vált híressé és zarándokhelyé az El Camino. Az ÚT, mely magába foglalja a teljes odavezető utat is. Ez az egyik leghosszabb zarándokút. Szerencsére hazánkban is vannak hasonló, rövidebb utak, nemzeti parkok, melyeknek területén az akár egy napos kirándulás vagy egy hosszabb séta is nagyszerű felüdülést nyújthat.

Aki rohan, azt az idő szorítja / Aki zarándokol, azt az idő tágítja / Aki menekül, önmaga elől fut / Aki zarándokol, önmaga felé tart / Aki menetel, másokhoz igazodik / Aki zarándokol, saját ritmusára jár / Aki túrázik, teljesít / Aki zarándokol, teljessé lesz / Aki kirándul, kikapcsolódik / Aki zarándokol, bekapcsolódik / Aki sétál, nézelődik / Aki zarándokol, befelé figyel / Aki bóklászik, céltalan / Aki zarándokol, célra talál / Aki zarándokol, úton van. / Aki zarándokol, jó úton van. (Ismeretlen költő)

Képzelnék el magunk elé testvéreim egy ösvényt, amelyet fák vesznek körül, amelyen folyamatosan megyünk, haladunk. Nincs autózaj, tömeg, füst és térerő. Megyünk és egy idő után azt vesszük észre, hogy szembe jön velünk a táj; az az érzésünk, mintha mi állnánk, és a világ, a táj, a hegyek mozognának, jönnének velünk szembe.

A nagy távolság megtétele mellett az embernek lehetősége van végiggondolni eddigi életét, cselekedeteit. Ideje van elmélkedni, ideje van mindenre. Nem zavarja meg semmi és senki. A hátizsák azonban mind nehezebbé és nehezebbé válhat. És a zarándok szép sorjában kiteszi hátizsákjából a fölöslegesen becsomagolt dolgokat, amelyeket nagy aggodalmában - ugye azért, hogy biztonságban érezhesse magát az

úton – még otthon bepakolt. A zarándok nehéz hátizsákja mintha az élet nehéz terheit, fölösleges aggodalmait jelentené. Ettől az úton lévő ember szép fokozatosan megszabadul. Minél hosszabb utat tesz meg, annál könnyebb lesz a hátizsák.

Így vagyunk mi is, kedves Testvéreim. Ahogy telik-múlik az idő, és ha az eltelt idő alatt lelkileg fejlődünk, annál inkább rájövünk, hogy mennyi fölösleges terhet cipelünk magunkkal – nap mint nap. Aggodalmainkat és nem utolsó sorban a sok-sok haszontalanul megvásárolt kacatot, ami lakásunkból akár ki is szoríthat. Míg fiatalok vagyunk, meg sem érezzük, hogy a fogyasztói társadalom mennyi fölösleges dologra beszél rá bennünket, de ahogy telik-múlik az idő, igyekszünk megszabadulni a felhalmozott terhektől. Ez változást, átalakulást jelent, bölcsességünk megjelenését. Jelképesen az út a haladást jelenti, a megtisztulást, a régi énünk levetkőzését, mert tapasztalataink útján rájövünk, hogy miért is vagyunk itt a földi világon.

„A világban gonoszság és zűrzavar uralkodik, mert az emberek elfelejtették, hogy minden egyetlen forrásból áramlott ki. Térj vissza ehhez a forráshoz, és hagyd el minden önző gondolatot, kicsinyes vágyat és haragot. Akiket semmi sem kerít hatalmába, azok mindent birtokolnak. Elmélkedj a világ működésén, hallgasd meg a bölcsék szavát, és fogadj magadba mindent, ami jó. Erre alapozva tárd ki belső kapudat az Igazság előtt. Ne hagyd figyelmen kívül az éppen előtted lévő igazságot.

Tanulmányozd a víz áramlását a hegyi pataokban: mily könnyedén és szabadon folyik a sziklák között. Tanulj szent könyvekből és bölcs emberektől is. Tekints mindent – még a hegyeket, folyókat, növényeket és fákat is – a tanítódnak.” (Uesiba Morihei: Az út kézikönyve).

Az Út, amit mi járunk, az maga az életünk. Akár a nagyváros zajában, tömegben és rohanásban, akár a természet csendjében, madarak és bogarak társaságában. Nem mindegy, hogyan telik el, mivel töltjük ki az időnk. A befejezetlenség izgalma mindig is kísérni fog minket, ebbe nyugodjunk bele. Sokszor egyoldalúan töltjük el napjainkat, drága időnk, keressük a helyünket a világban, hogy betöltsé életünket, ehhez pedig ki kell próbálnunk az élet adta sokféle lehetőséget. „Az ember lelke

nem erre a rövid életre van méretezve” – halljuk Füst Milán szavait. Magyarán szólva, nekünk semmi nem elég, ami nem Isten.

Vándorok vagyunk, hitünk szerint zarándokok. Homo viator – úton lévő ember. Valahonnan jövünk, és valahová tartunk. Isten szeretetéből fakad életünk, és benne találjuk meg céljainkat. A zarándoklás életforma, amelyet minden napon megélhetünk. Az otthon teendőiben, csakúgy, mint amikor őseink nyomában egy szent helyre zarándokolunk. Ám a lényeg mindenkor ugyanaz: úton vagyunk-e a szívünk mélyén jelenlévő Isten felé?

Léta Sándor

akik közöttünk élnek

Az utam fentről volt vezérelve

Dévény Annával beszélget hivatásról, gyógyításról, isteni ajándékokról Orbán Erika

Neve jó pár éve fogalom lett a magyar gyógytornában, gyermekgyógyászatban, különösen a korai szülések során fellépő zavarok, illetve a szülési sérültek körében. Dévény Annából – családja, barátai, munkatársai szeretett Panni néniéből – nem lehet fölkeszűlni: lehetnek kérdéseink, elvárásaink, ő mégis arról beszél, ami szenvedélye, hivatása, egész élete központi kérdése: a gyermekek iránti végtelen szeretetéről és segíteni akarásáról. Ám közben, ha közénk ül a Gondviselés – mint ahogy tette esetünkben (áldott legyen a neve ezért!) – kiderülhet még egy s más a Prima Primissima Díjas (2010) kiváló szakemberről. Beszélgetésünk apropóját az adta, hogy idén májusban Budapest első kerületének önkormányzata díszpolgárává fogadta Dévény Annát, aki több évtizede hűséges híve a Nagy Ignác utcai unitárius gyülekezetünknek.

Kedves Anna, azt nagyjából látjuk, hogy hol tart most, milyen eredményesen dolgozik a módszerével, de kérem, meséljen arról, hogy mikor, hogyan kezdődött az Ön életében ez az egész „gyógyítódsí”?

A művészi tornával kezdődött. Tízéves koromban beirattak remek mesterem, E. Kovács Éva táncművészeti iskolájába. Az ő tanításán keresztül ismertem meg Berczik Sára mozgásképző rendszerét, és sajátíthattam el mindazt, amit később adaptálhattam a mozgássérülésekre. Óriási szerencsém volt, hogy e két kiváló művészpédagógus kezei között cseperedhettem. Az ő tanításaik nyomán indulhattam el saját utamon. Közben gyógytornászi és művészi torna-szakedzői diplomát is szereztem, és a két szakmát párhuzamosan „űztem”, napi tizennégy órában, húsz éven át. Reggel fél hétkor kezdtem a Neurológiai Klinikán, onnan futottam át az anyaiskolámba órát tartani késő estig. Én tényleg tizennégy órát hajtottam megállás nélkül nap, mint nap. És akkor még nem volt szabad szombat se. Sokan bolondnak néztek az eszméletlen strapáért. Akkor magam se tudtam, miért csinálom. Mert soha nem a pénzért. Filléreket kerestem. Ma tudom csak, hogy ez volt az edzés-munka arra, ami utána jött.

... Mi jött utána?

Az újért folytatott csata, amely mind a mai napig tart. 1976-ban kaptam lehetőséget régi elképzelésem megvalósítására. Az motoszkált bennem, hogy meg kéne próbálni az ortopédiai problémákkal – gerincferdülés, csípőficam stb. – küzdő gyerekeket esztétikus testképzéssel korrigálni, és betegségtudat helyett megadni nekik a szép mozgás örömét. Az elgondolást a gyakorlat kezdettől fogva igazolta. A fűzőbe kényszerített serdülők boldogan jöttek az óráimra, és élvezték, hogy fűzőjüket ledobva, zenére, szépen mozognak, és közben korrigálódnak is. Igen ám, de jöttek szülési sérülést szenvedett gyerekek is, torz moz-

gással és zsugorodott izmokkal. Ők bárhogy igyekeztek, képtelenek voltak megcsinálni a kért mozdulatokat, mert „gúzsba voltak kötve”. Ekkor kezdtem kézzel fellazítani az izmaikat. Innen indult módszerem nagy „ütőkártyájának”, a speciális, manuális technikának a kialakulása. Hosszú, göröngyös, lábnyomok nélküli, mégis izgalmas út vezetett el a módszer letisztulásáig. Mert nem úgy van ám az, hogy az ember szépen átsétál egyik oldalról a másikra. Bizony meg kell mászni a kásahegyet ahhoz, hogy az orrunknál legalább egy kicsit távolabbra lássunk. Hosszú évek kitartó, alázatos munkája hoz csak valódi eredményt.

Ahogy mondja, ez évek, évtizedek munkája... Miből sejtette, hogy jó irányba halad? És közben milyen érzésekkel dolgozott?

Nagyon küzdelmes évek, évtizedek vannak mögöttem. Mai szóhasználatommal élve, rendszeresen „meg lettem szívatva”. Magammal is csatáztam, mert először felborult a régi, de még nem tudtam, hogy van az új. Aztán meg rágalmak, kiközösítések – ahogy az már lenni szokott, ha valaki mást csinál, mint a többiek, és netán eredményei is vannak. De azt határozottan állíthatom, hogy „fuldoklásaim” ellenére, soha egy pillanatig nem jutott eszembe, hogy nem csinálom tovább. Az út helyességében mindig biztos voltam. Azzal biztattam magam, hogy célba érek, csak ki kell bírni. Nekem ez volt a zarándokutam: El Camino. Tudom, hogy Föntről vezettek.

Anna, át lehet ezt adni? Tudjuk, hogy különböző okok miatt sokan szeretnék manapság megtanulni a módszerét. Meg lehet tanítani a „szakmának”, hivatásnak ezt a részét? A belé vetett hitet?

Hitet nem lehet tanítani. Azt kapja az ember. Mit mond Dávid Ferenc? „A hit Isten ajándéka.” Nagy igazság ez! És olyan jó, hogy amikor belépek templomunk kapuján, a nagy márványablán ezt látom kiírva.

Említette, hogy öt mondatba össze lehet foglalni módszere lényegét, szemléletét. Megtenné ezt az UNÉL olvasói számára?!

A helyzet az, hogy soha senki nem tisztázta a mozgásrehabilitációban, hogy mi a gyógyítás és mi a fejlesztés. Gyógyítás, hogy beindítom a nem működőt – helyesen! Tehát nem akárhogy, mert ha rosszul indítom be, akkor az csak további hibákat indukál. Fejlesztés, hogy a már helyesen beindítottat tovább finomítom. De nem lehet fejlesztéssel gyógyítani, mert ami nem működik, azon nincs mit fejleszteni. Mégis, az egész mozgásrehabilitáció arról szól – itthon és szerte a nagyvilágban –, hogy mindenki fejlesztéssel akar gyógyítani. Magyarul: azt erőlteti, amire a páciens nem képes; legyen az csecsemő, gyerek vagy felnőtt. Azt is el tudom mondani, hogy miért alakult ez így. A mozgásrehabilitációnak három „csomagból” kéne állnia: (1) a kórképek ismerete; (2) az egészséges mozgásfejlesztés ismerete és saját testem megtapasztalása; (3) valamint ennek a transzponálása a sérülésre. Az utóbbi kettőt az orvosegyetemen nem tanítják, de miután kórképekről van szó, a kezdet kezdetén az egész az orvosok kezébe került, akiknek a mozgásfejlesztés nem szakmájuk. Én ezzel senkit nem támadni akarok, csak leszögezem a tényeket. Olyan ez a helyzet, mintha én, aki – sajnos! – nem tudok kottát olvasni, azt mondanám, hogy bemegyek a Zeneakadémiára, és majd én megmondom, hogy kell muzsikálni. Ugye, képtelenség?! És ezzel kell nekem szembemenni. Hát, nem egyszerű.

Még jó, hogy engedték dolgozni. De a nagy feltalálókat ritkán ültették trónra...

Jaj, dehogyan akarnék én trónra ülni! Isten őrizz! Én egy roppant egyszerű ember vagyok, akit Fentről megbíztak egy gyönyörű, de nehéz feladattal. Azzal, hogy megtaláljam a mozgássérülések valódi gyógyítását. Ehhez nagyon sok kegyelmet kaptam, de nagyon

sok megpróbáltatást is. Nem egyszer voltam a gödör alján, és amikor úgy éreztem, hogy nincs tovább, a Jóisten ledobta a kötelet, amin mindig felszínre evickéltem. Miután igyekeztem becsülettel eleget tenni az égi megbízatásnak, megjutalmaztak egy egyedülállóan eredményes módszerrel. Ennyi a történet. Azért azt még hozzáteszem, hogy ezt az én nagy, égi ajándékomat – amiben az egész életem benne van – ne próbálja senki elorozni, megváltoztatni, módosítani, üzletté degradálni, mert személyemben egy oroszlánal találja majd szembe magát.

Bármiről beszél, ott bujkál szavai mögött a Gondviselés. Tudása, képességei, emberfeletti kitartása a hivatásban, mind-mind kegyelmi ajándékok...

Azok bizony! És ahogy így viszanézek, egyre közelebb kerülök az Éghez. Mert ha a Gondviselés nincs velem, biztos, hogy nem tudtam volna ezt a négy évtizedet végigcsinálni.

Ha körülnéznünk a szobájában, több tucatnyi videókazetta, hanglemmez sorakozik polcain. A klasszikus zene állandó kísérője volt életének. Miben segítették a művészetek?

Talán a legfontosabban: a lelkem pallérozásában. A legcsodásabb élményeim koncertekhez, operaelőadásokhoz fűződnek, amit nagy művészek tettek felejthetlenné. Három emblemikus név a leg-

nagyobbak közül, akiktől a legtöbbet kaptam: Ferencsik János, Fischer Annie, Takács Klára. Aztán a Seregi-balettek a két utolérhetetlen Kattival; Hágai és Volf Katalinnal – az örök Júliával. Meg egy mai nagy Aida: Sümegi Eszter. És csodás zongorista barátaim: a Várjon Dénes – Simon Izabella házaspár.

... akárcsak az unitárius hittel, egyházzal való meghitt viszonya...

Kiskoromban Szolga Ferenchez jártam hittanra, és nála is konfirmáltam. Édesapámat Huszti János tiszteletes úr temette. Gyakran találkoztam munkába menet Ferencz József püspök úrral, mert szinte szomszédok voltunk. Nekem nagyon sokat jelent Kászoni tiszteletes, püspöki helynök úr

személyisége. Nagyon szeretem a prédikációit. Valahogy önmaguktól alakul a lelkek találkozása.

Drága Panni néni, hetvenes éveidben járva, mit kíván még a maga számára?

Egészséget, békességet szerettem és magam számára. Az emberiesség észre térését, hogy ne vágjuk tovább magunk alatt a fát, és legyen vége az örök gyűlölködésnek. Vegyük végre észre a Föntről jövő intő jeleket. Kérem a Magaságost, hogy az utolsó pillanatomig a magam ura lehessen, és tudjak dolgozni. És ha lehet, éjszaka, álmomban hívjon magához az Úr.

Úgy legyen! Köszönöm a beszélgetést, Isten áldja!

Felhívás

Tisztelettel felhívjuk híveink figyelmét, hogy A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV törvény 35. és 97. § alapján 2013. szeptember 1-től kezdődően az oktatási intézményekben bevezetésre kerül a szülők által választható hit- és erkölcsstan óra felmenő rendszerben (az idén első és ötödik évfolyamon).

Az erkölcsstan óra helyett választható hit- és erkölcsstan órák keretein belül a gyerekek egyházunk hit-felfogásával, történelmével és értékrendjével kapcsolatos ismereteket sajátíthatnak el, illetve bővíthetnek.

Tisztelettel felkérjük mindazon szülőket, akik szeretnék még az idén első vagy ötödik osztályos

gyerekeiket hit- és erkölcsstan órára beíratni, szándékukat jelezzék az oktatási intézmény vezetőjénél és az egyházközség lelkészénél.

A hit- és erkölcsstan óra választásához szükséges szülői nyilatkozatok típusnyomtatványai megtalálhatóak minden oktatási intézményben, illetve lelkesíti hivatalban.

Reméljük, hogy az ideit és az elkövetkezendő tanévekben egyre többen fogják az unitárius hit- és erkölcsstan órákat választani gyerekeik számára!

Andrási Benedek oktatásügyi előadótanácsos

Az első budapesti unitárius lelkész

Tények és dokumentumok Derzsi Károly egyházzolgálatáról – 2. rész

A Kiegyezés után a Duna-Tisza menti unitarizmus újjáéledése szükségessé tette, hogy erdélyi lelkészek rendszeres budapesti szolgálatot vállaljanak. A fővárosba kinevezett első állandó lelkész Derzsi Károly (1849–1905) volt, akinek egyházzolgálatát kétrészes tanulmányban idézzük fel. Az első rész (Unitárius Élet 2013/2-3. szám, 6-9. oldal) Derzsi budapesti „hétköznapijaival” foglalkozott, ezúttal pedig két kiemelkedő esemény, az önálló Budapesti Unitárius Egyházközség megalakulása (1881) és a templomszentelés (1890) kerül fókuszba.

Ferencz József unitárius püspök 1881. január 19-én magánlevélben tájékoztatta Hajós János egyházközségi gondnokot, hogy az angol és amerikai hittestvérek egy budapesti unitárius templom felépítését nem tartják reálisnak, de készek hozzájárulni az állandó lelkészi állás fenntartásának költségeihez. E levélből tudjuk, hogy a Kolozsvári Főgimnázium jótékonyági majálisa 345 forint, a Sepsiszentgyörgyön és környékén élő unitáriusok gyűjtése 354 forint bevételt hozott. Az Egyházi Képviselő Tanács (EKT) 1881. április 14-én támogatta az állandó budapesti lelkészi állás létrehozását. Hajós János gondnok 1881. május 20-án készített összegzése szerint 1877 óta összesen 2200 forint angol és amerikai adomány érkezett, amelyet az erdélyi és magyarországi hívek 1361 forintos támogatása és 178 forint kamatbevétel egészített ki. Mindezek alapján a gondnok kijelentette, hogy sikerült megteremteni az anyaegyházközség létesítésének pénzügyi alapját, a közgyűlés pedig úgy határozott: kéri az EKT-t és az Egyházi Főtanácsot, hogy engedélyezze az önálló Budapesti Unitárius Egyházközség létrehozását, amelynek létszáma 202 fő volt.

Az önálló anyaegyházközség létrehozása (1881)

1881. július 5-én Ferencz József püspök levélben közölte, hogy a

Derzsi Károly (1849–1905)

megalakuló budapesti anyaegyházközség lelkészének Derzsi Károlyt, a tordai unitárius gimnázium tanárát rendelte ki. A presbitérium július 16-ai ülésén intézkedési tervet állított össze, amelyben szerepelt a lelkészi fizetés összege, folyósításának módja, a lelkész számára biztosítandó bérlakás és kedvezményes vonatjegyek kérdése, valamint a megfelelő istentiszteleti helyszín biztosítása. Az Egyházi Főtanács 1881. augusztus 28-án támogatta a Budapesti Unitárius Egyházközség megalapítását, de szükségesnek tartotta, hogy az új egyházközség kezdetben ne csak a kolozs-dobokai esperesség, hanem az EKT közvetlen felügyelete alá tartozzon. Derzsi Károly ünnepélyes beiktatására 1881. október 2-án

került sor a Deák téri evangélikus gimnázium dísztermében, mintegy 300 fő jelenlétében. Az eseményen részt vett Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter, Tanárky Gedeon államtitkár, Ráth Károly főpolgármester, Gerlóczy Károly alpolgármester, Szontágh Pál, a képviselőház alelnöke és öt országgyűlési képviselő, valamint Török Pál református püspök, Ballagi Mór evangélikus főfelügyelő, Busbach Péter evangélikus egyházköri főgondnok, Ferencz József unitárius püspök és Albert János tordai unitárius lelkész. Közreműködött Mennich József harmóniumon, valamint a polgári tanítóképző diákjaiból alakult kórus.

Az ünnepi istentiszteletet a Tebenedd biztunk eleitől fogva kezdetű egyházi ének nyitotta, majd Derzsi Károly imája következett. A derekas ének után az új budapesti lelkész prédikációjához Jeremiás próféta könyvéből választott textust: Ímé az én ígémet adom a te szádba! (Jer 1,9). A közéneket követően Ferencz József püspök üdvözlő és beiktató beszéde következett, amelyben az unitárius hitelvek igazságát hangoztatta. Albert János lelkész mondott úrvacsorai ágendát, majd Derzsi Károlyal közösen szolgáltatta ki az úrvacsorai jegyeket mintegy negyven férfinak és húsz nőnek. Az ünnepség a Hungária Szállóban tartott diszebéddel zárult.

Trefort Ágoston pohárköszöntőjében kifejtette, „szereti az olyan vallást, mely igaz morált tanít, lojalitást hirdet és követ a király iránt, szeretetet, s engedelmisséget az alkotmányos törvények iránt.” Kammermayer Károly polgármester üdvözlőletet küldött, amelyben reményét fejezte ki, hogy az új egyházközség fontosnak tartja „a ha-

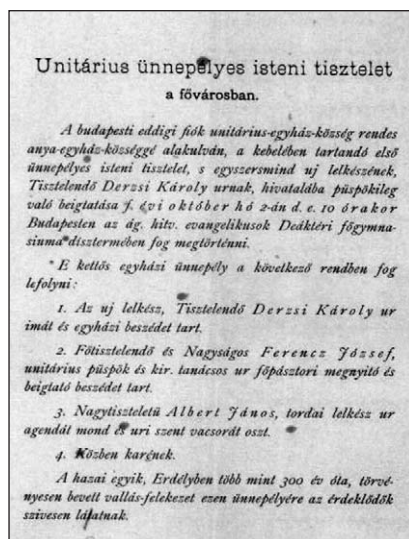
zaszeretet és hazafias nemzeti érzület buzgó ápolását és terjesztését”. Ráth Károly főpolgármester is azt várta el a budapesti unitáriusoktól, hogy „az Úr háza egyszerűsmind az igaz hazaszeretet temploma is legyen.”

Az önálló egyházközség megalakulásáról a fővárosi magyar nyelvű napilapok közül önálló tudósítást közölt A Hon, a Budapesti Hírlap, az Egyetértés, az Ellenőr, a Függetlenség, a Pesti Hírlap és a Pesti Napló; a német nyelvű lapok közül a Pester Lloyd, a Politisches Volksblatt és a Pester Journal. A tudósítások egy komoly tévedéstől eltekintve – az 1869 óta történt eseményekről megfelelően Derzsi Károly beiktatását az első budapesti unitárius istentiszteletnek nevezték – korrekten, az unitarizmus hitelveinek értékelését mellőzve számoltak be az eseményről. Részletesebb és személyesebb hangú tudósítást közölt két kolozsvári napilap, a Magyar Polgár és az Ellenzék. Előbbi a beiktatott lelkészt, Derzsi Károlyt méltatta: „Imát mondott. Könyörgést, oly nyelvezettel, mely a haza legelső költőjének dicséretére válhatnék, oly eszmékkel, melyeket a valódi átérzett hazaszeretet, szabadság, alkotmányosság ad csak a szónok ajkára (...) Feltüntette a lélek küzdelmét, mely lelkében van, most, hogy midőn az egyház pásztora lett. Feltüntette a pap kötetmeit három részben, s különösen szépen bizonygatta a vallás létjogát, s erősíté, hogy a vallás történelme az emberiség történetével kezdődik.” Az Ellenzék tudósítója – Az egy Isten ünnepe című cikkében – az unitarizmus sajátosságaira is felhívta a figyelmet: „Ünnep, nagy ünnep van. Nem vallásos ünnep csak, hanem a gondolkozó ember vallási ünnepe volt az (...) Nem arról volt szó, hogy egy vallásfelekezet egy házat alkot magának, hanem arról volt szó, hogy tanyát üssön Magyarország fővárosában az ész, szív, józan gondolkodás vallása. Első papja, Derzsi Károly nem szónoki pathosszal, hanem az észhez szóló hangon magyarázta a szószékről a vallás és annak hivatott hirdetője,

a pap hivatását.” A Budapesti Unitárius Egyházközséget a Fővárosi Tanács 1881. október 31-én nyilvántartásba vette.

A templomépítés gondolata

Az újonnan létrejött Budapesti Unitárius Egyházközség presbitériuma már Derzsi Károly lelkész beiktatásának másnapján napirendre vette a templomépítéssel kapcsolatos legsürgősebb feladatokat.

Derzsi Károly 1881. október 2-án tartott beiktató istentiszteletének programja

1883 elején Derzsi Károly, valamint Sebes Pál és Ürmösi Miklós keblitanácsosok kidolgozták az egyházközség pénztári szabályzatát, így ettől kezdve a templomépítési alapot a többi bevételtől elkülönítve kezelték. Ekkorra nyilvánvalóvá vált, hogy az angol és amerikai unitáriusok az egyházközség működését, az állandó lelkesítő állás anyagi feltételeinek biztosítását továbbra is szívesen támogatják, a templomépítés költségeihez azonban nem tudnak hozzájárulni. Az unitarizmust lelkesen támogató Odescalchi Arthur herceg ekkor „országos kéregetési akciót” vagyis adománygyűjtő kampány indítását javasolta. Az egyházközség úgynevezett szelvényes gyűjtőkönyvecskéket bocsátott ki, amit a magyarországi hívek mellett az erdélyi egyházközségeknek is megküldtek. Ez a munka eredményes volt: az önálló imaház építésére eredetileg tervezett 16-20 ezer forintos keret-

összeget 1886 tavaszára elérték, sőt meghaladták. Időközben viszont gyökeresen megváltozott a templomépítési koncepció, így elengedhetetlenül szükséges volt, hogy az egyházközség további gyűjtéseket folytasson. A templomalap azonban ekkor már csak lassan gyarapodott, mert a magyarországi (és még inkább az erdélyi) hívek nem értették, hogy miért húzódik az építkezés, és miért van szükség további forrásokra.

Az a tény, hogy a Budapesti Unitárius Egyházközség temploma felépítésének folyamata nyolc évig tartott, nem önmagában a pénzühiánnyal magyarázható. Az egyházközség presbitériuma ugyanis 1882 őszén már nemcsak egy kisebb imaházról, hanem önálló templomos ingatlanról álmódzott. Ezért arról döntöttek, hogy a Fővárosi Tanácstól építési telket igényelnek a templom céljaira. Gerlóczy Károly alpolgármester 1882 októberében három lehetséges telket ajánlott fel az unitáriusoknak. A presbitérium ekkor Templomépítő Bizottságot alakított, amelynek munkájában Derzsi Károly lelkész, Hajós János gondnok és Székely Ferenc másodgondnok mellett – külső szakértőként – Weber Antal városi mérnök vett részt. Weber szakvéleménye alapján az Alkotmány, Koháry (ma: Nagy Ignác) és Szalay utca által határolt telket javasolták templomépítésre.

1883. március 13-án a keblitanács hangos éljenzéssel fogadta a Fővárosi Tanács értesítőjét a kérelem kedvező elbírálásáról, az építési telek tulajdonba adásáról. Ekkor még nem fordítottak kellő figyelmet a telekadományozási okirat rendelkezéseire, amelyek szerint a telek térrajzán változtatni nem lehet, és az építmény kizárólag egyházi célokat – templom, gyülekezeti terem, lelkesítő lakás, felekezeti iskola, püspöki vagy esperesi székhely – szolgálhat, vagyis a telken bérlakások, vendéglők és más szolgáltatóegységek nem építhetők. Az okirat azt is kikötötte, hogy az ingatlan nem idegeníthető el, jelzálog nem terhelhető, és a telket öt éven belül be kell építeni.

Pénzügyi és műszaki problémák (1884-1887)

A problémák 1884 februárjában kezdődtek, amikor kiderült, hogy a telek tényleg ferde, ezért mielőbbi kiigazítást igényel. A márciusban és áprilisban tartott két, rendkívüli közgyűlésen már megfogalmazódtak azok az aggodalmak, hogy az egyházközség saját erejéből képtelen lesz megfelelő színvonalon beépíteni a telket. Újabb adománygyűjtő kampány ötlete is felmerült, Kozma Gyula presbiter pedig a projektet koordináló részvénytársaság megalapítását javasolta. Végül Székely Ferenc másodgondnokot bízták meg azzal, hogy a tervezett változtatásról tájékoztassa a Fővárosi Tanácsot. 1884. október 3-án Ferencz József püspök is részt vett azon a presbitériumi ülésen, amelyen bemutatták a - Fővárosi Tanács által egyelőre nem engedélyezett - bérház terveit. Ekkor kétemeletes, „egyházi jelleget” mutató bérházat képzeltek el, amelynek első emeletén helyezkedne el az unitárius templom.

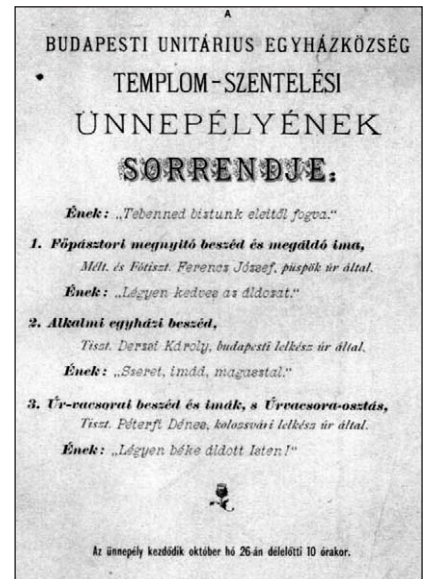
1885. március 8-án az egyházközségi közgyűlés megbízta Pecz Samu műegyetemi tanárt az épület terveinek elkészítésével. A közgyűlésen Hajós János gondnok aggodalmát fejezte ki, hogy már csak három év áll rendelkezésre a telek beépítésére, s ezért újabb adománygyűjtő kampány indítását javasolta, ami azonban nem vezetett eredményre. Az egy évvel későbbi közgyűlésen Hajós bemutatta Pecz Samu terveit, s leszögezte: „gyenge anyagi voltunk miatt elkerülhetetlen az angol és amerikai hitrokonokhoz fordulni.” Az áprilisi keblitanácsi ülésen felmerült, hogy érdemes lenne megkeresni az erdélyi unitáriusok pártfogóját, az alapítványtevő Berde Mózeset.

Az 1887. március 6-i közgyűlés ismét megállapította, hogy a Budapesti Unitárius Egyházközség önrőből nem képes felépíteni templomát. Ezt követően többféle megoldási javaslat merült fel. Az egyik ötlet az volt, hogy az egyházközség 120 ezer forint összegű kölcsönt kér a kolozsvári EKT-tól,

s lehetővé teszi, hogy az Egyházi Főtanács jelzálogjogot jegyeztessen be az épületre. Az EKT azonban nem támogatta a javaslatot, mert nem kívánta kockáztatni az Egyházi Főtanács vagyont. Egy másik javaslat szerint az egyházközség visszaajánlotta volna a telket a Fővárosi Tanácsnak, s az így kapott 36 ezer forintból egy szerényebb templomot épített volna. Székely Ferenc másodgondnok javaslatára végül úgy döntöttek, hogy tárgyalásokat kezdeményeznek a Fővárosi Tanáccsal a telekadományozási okirathoz kapcsolódó szerződés módosításáról. Székely informálisan egyeztetett az unitarizmussal rokonszenvező városatyákkal, majd hivatalosan is előterjesztette az egyházközség kérését. Azzal érvelt, hogy az unitáriusok felépíthetnének ugyan egy olcsóbb imaházat, de az épülő Országház, minisztériumok és bérpaloták szomszédságában ez méltatlan megoldás lenne. Ezért háromemeletes bérházat terveznek, amelyben domináns marad az egyházi jelleg, és a Budapesti Unitárius Egyházközség önrőből legalább 45 ezer forinttal hozzájárul az építkezés költségeihez. A fennmaradó összegre hitelt vennének fel, amelyet 1920-ig kellene visszafizetni. A Fővárosi Közgyűlés 1887. június 28-i ülésen a kérelmet jóváhagyta, így ösztől - a nagy összegű hitelfelvétel elkerülésére törekvő - presbitérium már azon fáradozott, hogy olyan vállalkozót találjon, aki saját kockázatára felépíti a bérházat és a templomot.

Az építkezés folyamata és a templomszentelés (1888-1890)

A Budapesti Unitárius Egyházközség templomépítésének folyamatát és a templomszentelési ünnepséget kimerítő részletességgel tárgyalja Szaniszló József: A Budapesti Unitárius Egyházközség története a jegyzőkönyvek tükrében című monográfiája (Budapest, 2010). Az Unitárius Élet hasábjain pedig korábban Dr. Barabássy Sándor egyházkerületi felügyelő gondnok írt tanulmányt a templomépítésről. Az alábbiakban ezért a templomépítés műszaki és pénz-

A templomszentelési ünnep programja

ügyi vonatkozásainak ismertetése helyett csupán a folyamat legfontosabb állomásait és egyháztörténeti jelentőségét mutatjuk be.

1887 októbere és 1888 márciusa között a Budapesti Unitárius Egyházközség presbitériuma által megbízott delegáció - Derzsi Károly, Hajós János és Székely Ferenc - három építési vállalkozóval tárgyalta. Az 1888. szeptember 26-i presbitériumi ülésen döntés született, hogy az egyházközség a Holtzspach-Majorossy vállalattal kíván szerződést kötni. A 23 pontból álló, terjedelmes vállalkozói szerződés megtalálható a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének Levéltárában. A Derzsi Károly lelkész és Hajós János gondnok által aláírt szerződés kétségtelen érdeme, hogy biztosította a részlegesen unitárius hitéleti célokat is szolgáló, a gyorsan fejlődő belvárosi környezethez harmonikusan illeszkedő, monumentális bérpalota színvonalas felépítését. Hátránya viszont, hogy a vállalkozó által viselt, jelentős kockázatok ellenére a Budapesti Unitárius Egyházközség az építkezéshez 200 ezer forint hitel felvételére kényszerült. További nehézség, hogy a vállalkozó ötven évre teljeskörű haszonélvezeti jogot kapott. Mindezek alapján nem meglepő, hogy Hajós János 1889. április 14-én lemondott gondnoki tisztségéről - helyére Bedő Albertet, az országos hírű erdőmérnököt

választották meg, a másodgondnok Székely Ferenc maradt.

A Pecz Samu építész asszisztense, Gál Adorján mérnök által vezetett Építési Napló, valamint az Építési Ellenőrző Bizottság és az Állandó Pénzügyi Bizottság üléseinek jegyzőkönyvei hiánytalanul rendelkezésre állnak a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének Levéltárában. Ezekből ma is pontosan nyomon követhető az 1889. május 1-én kezdődött és 1890. szeptember 15-én befejeződött templomépítés folyamata. A templomszentelés előkészítésére az egyházközség presbitériuma 1890 augusztusában bizottságot hozott létre. Több forгатókönyv megvitatása után összeállították az ünnepi istentisztelet liturgiáját, amelynek értelmében a nyitóének (Tebenned bízunk eleitől fogva) után a főpásztori nyitóbeszédet és imát Ferencz József püspök mondta, a derekas éneket (Légyen kedves az áldozat) Derzsi Károly lelkész prédikációja követte, majd a közének (Szeret, imád, magasztal) után az úrvacsorai ágendát a kiváló szónokként tisztelt Péterfi Dénes kolozsvári lelkész mondta el. Az úrvacsorai jegyek kiosztása után, záróénekként a Legyen béke, áldott Isten hangzott el.

A meghívottak között szerepelt az unitarizmussal rokonszenvező Jókai Mór, valamint Csáky Albin kultuszminister, Berzeviczy Albert államtitkár, az unitárius vallásra áttért gróf Brunszwik Géza, Hegedűs Sándor és György Endre országgyűlési képviselők, Ráth Károly főpolgármester, Gerlóczy Károly alpolgármester, Kammermayer Károly kerületi polgármester, Toldy József budapesti főügyész. Az erdélyi unitarizmus képviselőjében Ferencz József püspök, Dániel Gábor főgondnok, Boros György teológiai tanár és Kovács János gimnáziumi tanár, valamint az összes egyházközség lelkésze és gondnoka kapott meghívást. A református felekezetet Szász Károly püspök, az evangélikusokat Busbach Péter főgondnok képviselte, de a fővárosi neológ rabbinátus képviselőjét is

meghívták. Grindall Reynolds amerikai titkár levélben üdvözölte a templomépítőket, Henry Jerson brit titkár viszont négyfős küldöttség élén Budapestre érkezett.

A templomszentelési ünnepség (1890. október 26.) méltósággal zajlott. Az érdeklődők nagy száma miatt sokan a templom folyosóján, illetve a lépcsőfordulóban hallgatták végig az istentiszteletet. Az énekeket Bellovics Imre tanította be és vezényelte. Az előzetesen meghatározott liturgiai elemek mellett köszöntő beszédet és imát mondott Henry Jerson. Az istentiszteletet követő hatfogásos közebedet a Pesti Vigadóban (akkor köznyelvi elnevezésében: a Redutban) tartották, 124 vendég jelenlétében, tizenöt pohárköszöntővel. Másnap, október 27-én Derzsi Károly és felesége 62 személyes ebédet adott a Budapesten maradt erdélyi és külföldi vendégek tiszteletére; október 29-én pedig Bedő Albert gondnok otthonában rendezett szűkebb körű ebédet, elsősorban az egyházközség vezetői részére.

A budapesti napilapok közül a templomszentelésről tudósítást közölt a Budapesti Hírlap, a Budapesti Napló, az Egyetértés, a Pesti Hírlap, valamint a német nyelvű Politisches Volksblatt. A Vasárnapi Újság című hetilap három alkalommal is foglalkozott az eseménnyel, míg a Benedek Elek által szerkesztett Ország-Világ című hetilap áttekintette az unitárius vallás történetét, amelyhez a 16. századi „hőskor” három meghatározó alakja, Miguel Serveto, Giorgio Biondina és Fausto Sozzino portréját mellékelte. A kolozsvári napilap, az Ellenzék tudósítója a templomszentelés napjára vallástörténeti cikket írt, amelyben áttekintette Serveto és Dávid Ferenc hitelveit, megpróbáltatásait, valamint röviden ismertette az unitarizmus magyarországi előtörténetét.

(A tanulmány a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Iskolája keretében végzett egyháztörténeti kutatásokon alapul. Köszönetet mondok témavezetőmnek, Dr. Molnár Jánosnak)

Retkes Attila

Dsida Jenő

Templomablak

*Kik csak az uccán
járnak-kelnek
szépséget rajta
nem igen lelnek,
kiváncsi szemmel
rá nem tapadnak:
csak egy karika,
szürke karika,
ólomkarika,
vén templomablak.*

*Rácsa rozsdás,
kerete málló,
emitt moh lepi,
amott pókháló, -
sütheti napfény,
sötét örökre,
mint világtalan,
bús világtalan,
agg világtalan
húnyt szeme-gödre.*

*De ki belép
a tág, iromba,
boltozatos,
hűvös templomba
s belülről pillant
ablakára,
megdöbben áll,
megkövülten áll,
elbűvölten áll: -
Nézz a csodára! -*

*Színek zengése!
Fények zúgása!
Mártir mosolya!
Szűz vallomása!
Kék, ami békül,
piros, mi lázad!
Magasba ragad,
a mennybe ragad
lángtünelemény
és tűzkáprázat!*

*Ó, titkok titka:
a földön ittlent
belülről nézzen
mindenki mindent,
szemet és szívet
és harcot és békét! -
Áldja meg az Úr,
áldja meg az Úr
a belülről látók
fényességét!*

István király ünnepén

Engedelmeskedjétek minden emberi rendnek az Úrért, akár a királynak, mint a legfőbb hatalomnak, akár a helytartóknak, mint akiket ő küld a gonosztevők megbüntetésére és a jót cselekvők megdicsérésére. Mert Isten akarata az, hogy jót cselekedve némiátok el az értelmetlen emberek tudatlanságát, mint szabadok: nem úgy, mint akik a szabadságot a gonoszság takarójául használják, hanem mint Isten szolgálói. Mindenkinnek adjátok meg a tiszteletet, a testvéreket szeressétek, az Isten féltjétek, a királyt tiszteljétek. (1Pt 2,13-17)

A magyarságban olyan mély a tisztelet első István, vagy, ahogy a katolikusok nevezik Szent István király iránt, hogy még a magyar hagyományokat és az egyházi örökséget kitiltani próbáló rendszer sem merészelt szembeszállni István király emlékével az átkos időszak alatt, hogy pestiesen fejezzem ki magam.

Augusztus 20-át nem törölték ki a naptárakból az utóbbi évtizedek alatt sem –noha jellegét és tartalmát is – próbálták megváltoztatni és annak ünnepét az új kenyér ünnepévé tenni, vagy az Alkotmány ünnepévé átminősíteni. Szent István lovas szobrát nem lehetett lebontani a várban a Nagyboldogasszony templom szomszédságában.

De szent István népszerűségét lemérhetjük a róla elnevezett települések nagy számában is. Nincs olyan nagyobb magyar táj, ahol ne találnák szent Istvánról elnevezett magyar falut. 12 kárpátmedencei település viseli a róla elnevezett kisebb nagyobb települések nevét.

A Kisküküllő völgyében található, többségében protestáns lakosságú ún. Hármashalu egyik falujának is Szent István a neve. A térképek ugyan rejtik, de a helybeliek nagyon is jól tudják, hogy Csókfalva és Atosfalva között pontosan hol húzódik a határ.

De előfordul Szentkirály megnevezéssel sok falu a Székelyföldön is. Erdélyben kilenc település is jelzi az államalapító király nevét. Négy jelentős falu négy külön régióban: *Csikszentkirály*, *Sepsiszentkirály*, *Székelyszentkirály* (Udvarhely megyében) és *Maros-szentkirály*. Gyulafehérvár környékén található *Egyedszentkirály*, Kolozs megyében *Topaszentkirály*, Szilágymegyében *Szilágyszentkirály*, Ady szülőföldjének környékén *Érszentkirály*, Kalotaszegen, ahol szintén Ady Andre szerint a pompás magyarok élnek található *Kalotaszentkirály*.

Erdély megszerzése, a trianoni békeparancs után, a bukaresti hatalom egyik fő törekvése az volt, hogy az

erdélyi magyar helységneveket románra változtassák. Főleg a Székelyföldön volt ennek nagy jelentősége. Ugyanis ezen a vidéken legtöbb falunak nem volt román neve. De ki is nevezhette volna el azokat románul, amikor nem is laktak ott románok.

Csupán zárójelben jegyzem meg itt, hogy a magyarság is talált szláv helységneveket Pannóniában, de az senkinek nem jutott eszébe, hogy a Balatont, Visegrádot, Csongrádot magyarosítsa. Illyés Gyula költőnk, ezt a magyarság eleganciájának és toleranciájának nevezte.

De hogy az Erdéllyel kapcsolatos mondanivalómhoz visszatérjek, még el szeretném mondani azt, hogy 1918 után külön bizottságok szálltak ki székely helységekbe, hogy ott és akkor román neveket adjanak a magyar helységneveknek. És a legtermészetesebb dolog, hogy a Szentkirályokból Sincraiook lettek. A névnek több jelentése is van: újhoid, nőcsábász, szélhámos mellett még királyt is jelent.

Anekdotába illő, mert komikus módon keresztelték románra Gyergyószárhegy községének a nevét. Nagy székely település ez a község mind a mai napig. Itt nyugszik Kájoni János, nagy katolikus énekszerző is. Szárhegyen a román bizottságot a gúnyolódó természetű gróf Lázárék látták vendégül. Mivel a románban nincs A betű csak Á, a szárhegy románra egy az egyben átfordítva könnyen félreérthető. A házigazda élcelődve megkérdezi: mondják uraim, milyen nevet adnak az én falumnak, ugyanis a szárhegy románul könnyen félreérthető? És lefordította nekik az á betű helyett a betűt ejtve Szárhegy nevét. Ami valljuk be elég kellemetlen hangzású. Mire a román bizottság magyarul jól értő és beszélő egyik tagja, hasonlóan gúnyos hangnemben azt mondta: nem grófúr az ön falujának nevét nem románra fordítjuk, hanem Önről fogjuk elnevezni. Így lett Gyergyószárhegy román neve mind a mai napig is Lazarea, ami a Lázár család-név román fordítsa.

De nem ilyen kedélyes a folytatás, mert az azóta eltelt 91 trianoni esztendőkből, a polgári Romániában és a Ceausescu féle Romániában olyan szomorú és sajnálatos dolgok történtek, amelyek nem történhetek volna meg Szent István országában, de semmiképpen sem az ő szellemében. Hála Istennek erre a válasz Magyarországról részéről nem ugyanilyen volt. Hanem egészen más, amit a szentistváni állameszménynek lehetett nevezni.

És erre is engedjétek meg egy példát: Nemrég jártam egy stockholmi rokonyerekkel a Magyar Nemzeti Bank csodálatos épületében. Ott láttam többek között, hogy a MNB '43-ban nyomtatott bank-

jegyén minden nemzetiség nyelvén fel van tüntetve a magyar bankó értéke. Többek között románul is, eképpen: UNA MIE PENGHEI, azaz száz pengő. Mikor fogunk mi ilyet látni, kérdem én, a román bankjegyen? Hogy magyar, német, vagy valamilyen más szláv nyelven is feltüntessék a román lej névértékét?

Istentiszteletünk keretében, még mindig államalapító királyunkra emlékezve, említeném meg Imre herceghez, fiához írt Intelmében, a következőt: „Az egy nyelvű és egynépű ország törékeny...”. Ezer év óta hasznos tanács ez mindenki számára. Főleg napjainkra érvényes, mivel a környező országokban még sok helyen, mind a mai napig nem tanulták meg ezt a leckét. Szent István királyunkban úgy látszik nem volt semmi xenofóbia, idegenektől való beteges félelem. Fiát a jövevények befogadására készítette fel.

István király a magyarok között a nemzeti egység jelképe lett. Ezt helyesen látja a mostani magyar polgári kormány is, ez határok és idők fölött fogja össze egykori királyunk népét.

Ennek egyik szép eredménye az, hogy Moldvában ezen belül pedig Csángó földön, annak különböző falvaiban ma is éneklük az ősi magyar egyházi éneket: „Hol vagy István király?” kezdetűt. A bosszús helybeli román papok és tanítók, hiába próbálják, fáradhatatlanul magyarázni, hogy akit ők szent Istvánként tisztelnek, nem más, mint Stefan cel Mare, a nagy moldvai fejedelem. A konok csángók csak hallgatnak, hiszen megtanulták már egy párszor a történelem leckéjét, és éneklük tovább magyarul – a magyar királyt hívó szomorú éneket: *Hol vagy István király, / Téged magyar kíván?*

Végezetül térjünk vissza egy gondolat erejéig elmélkedésünk mai alapgondolatához, amely így hangzott: „Mindenkinek adjátok meg a tiszteletet, / A testvéreket szeressétek, / Istent féljétek, / A királyt tisztelejétek.” Ezt a jézusi tanítás szellemében így is értelmezhetjük: *Adjátok meg a császárnak, ami a császáré és Istennek, ami az Istené. Ámen!*

Kászoni József

Nemzetpolitika: szakpolitikák kerete vagy önálló szakpolitika?

A nemzetpolitika fogalmi változásainak és gyakorlatának a rendszerváltás óta eltelt több mint két évtizedes tanulási folyamata lehetővé teszi néhány következtetés megfogalmazását. Jelen írásban megpróbálom az elmúlt 23 év történéseit a „nemzetpolitika” fogalmának a perspektívájából megközelíteni és értelmezni.

Elvi síkon e fogalmat úgy lehet meghatározni, mint az egyén és a tágabb közösség (haza) kapcsolat- és viszonyrendszerének, kölcsönhatásainak, színtereinek a közjog adta lehetőségekkel és eszközökkel való alakítását és befolyásolását annak érdekében, hogy a kapcsolat mindkét szereplőben az elégedettség, a sikeresség, az együvé tartozás érzését és élményét generálja. A nemzetpolitika cselek-

vési felületeit az individuum és a haza (egyéni és kollektív) identitástudatát jelentő értékek határozzák meg és különítik el. Azt gondolom, hogy a magyar nemzetpolitika origója sem lehet más, mint az egyén és a nemzet, a magyar haza identitásának értékrendszere. A nemzetpolitika legfontosabb alrendszerei a kulturális, az oktatási és egyházpolitika, illetve mindazon további szakpolitikák, amelyek az

előző három alrendszer gyakorlatait segítik és eszköztárát szélesítik (szomszédság- és kül-, szociális és népesedési, illetve népegészségügyi politika). Már itt érdemes megjegyezni azt az (evidens) tényt, hogy a nemzetpolitika minden egyes momentuma kizárólag az egyén és a közösség kapcsolatának viszonylatában értelmezhető. Nem véletlen, hogy a klasszikus liberális eszmei vagy pártpolitikai centrumok nem tudtak és nem is akartak, akarnak mit kezdeni a haza és az egyén kapcsolatrendszerével.

A nemzetpolitika egyes időszakra jellemző gyakorlatát egy olyan skálán lehet értelmezni, amely két egymástól teljesen eltérő modell közé feszíthető ki. Az egyik szerint nemzetpolitika, mint önál-

ló politika nem létezik, jelentése nem több mint a különböző szakpolitikák (különös tekintettel a kulturális, oktatási, egyházi, szociális és népegészségügyi szakpolitikákra) jól meghatározott szempontok és kiválasztási elvek mentén való egymás mellé rendezése. A cselekvési keretként, ernyőként értelmezett nemzetpolitikának nincs önálló eszköztára, mindaz, amivel operál, az említett szakpolitikák sajátja.

A másik modell szerint a nemzetpolitika önálló szakpolitikaként, saját (és bizonyos értelemben csak számára elérhető) eszköztárral igyekszik stratégiáját megvalósítani. A rendszerváltás utáni Magyarország kormányainak gyakorlata ezen a skálán egyértelműen elhelyezhető. A tanulási folyamat legelején az MDF-kormány valahol középen, az önálló szakpolitikaként értelmezett modellhez közelebb törekedett megvalósítani jó szándékú, útkereső, a kereteket értelmezni és meghatározni igyekvő, de a tapasztalatok hiánya miatt sokszor bizonytalan, ellentmondásos politikáját. A Horn-kormány az előző időszak gyakorlatát tovább távolította a „szakpolitikás” pólustól. Ez első sorban annak volt köszönhető, hogy a szomszédos országok magyar politikai elitjével kialakított modus vivendi a „békés status quo” instrumentumává zsugorította a nemzetpolitika tartalmát. Véleményünk szerint az első polgári kormányzás idején mozdult el leginkább a gyakorlat az ellentétes irányba, amelynek során a szakpolitikák (különösen az oktatási, azon belül a felsőoktatási és kulturális politikák) addig (és azóta) nem látott befolyásra tettek szert. A 2002-2008 közötti időszakban a polgári kormány idején kialakított egyre artikuláltabb és differenciáltabb rendszert fokozatosan visszamozdították (és sok esetben leépítették) az első baloldali-liberális kormány idején kijelölt helyére. A 2002 utáni kormányzatok nemzetcsontító politikái (miként lehetne másként értelmezni és megítélni a 2004. decemberi népszavazással kapcsolatos

kormányzati álláspontot és megnyilvánulásokat?) a magyar nemzet egészében és egészéért való gondolkodási paradigmát gyakorlatilag feladták.

2010-ben nem lett volna célszerű ott folytatni, ahol 2002-ben a munka félbeszakadt. A térség országainak az időközben bekövetkezett euroatlanti integrációja, az EU közös terének adottságai (lehetőségek és kényszerek), illetve azok a sajátosságok, amelyek a struktúrából való kimaradásból (kárpataljai és vajdasági magyarok) következtek, teljesen más külső környezetet teremtettek. A nemzeti együttműködés kormánya (és Országgyűlése) nem véletlenül, sőt

mondhatjuk úgy is, hogy egyetlen lehetséges megoldásként újraértelmezte a nemzetpolitika kereteit azzal, hogy egyik első intézkedésével lehetővé tette a magyar állampolgársághoz széles körben való hozzáférést, ezzel biztosítva a politikai nemzethez való tartozás formai feltételét. Az állampolgársági törvény szóban forgó módosítása, ami várhatóan a XXI. század legfontosabb törvényei egyikének fog majd bizonyulni, hosszú távon meghatározza a magyarok és Magyarország viszonyrendszerét. Az új közjogi helyzetben, ami eddig határon túli vagy külhoni volt, 2010-től egyszerűen „csak” magyar lett. Az új helyzet a nemzetpolitika fogalmának, gyakorlatának és eszköztárának újragondolását, az új állapothoz való igazítását, a szükséges irányváltásokat, korrekciókat és finomhangolásokat, paradigmátikus megújítást teszi lehetővé és egyben szükségessé.

Az elmúlt tíz évben a valós és a virtuális terekben való közlekedés feltételei, a mobilitás jelentősen megváltoztak: soha nem volt ennyire egyszerű a kapcsolattartás, a tájékozódás stb. A nemzetpolitikának ezen változásokkal is számolni kell.

Az eddigiekből levezethető, hogy a vizsgált időszakban a hazai politika szereplői a hatalom gyakorlása során a második modellt favorizálták és annak eszköztárát erősítették. Nem véletlen, sőt logikus történettel van dolgunk, ugyanis a politika belső logikájából is következik, hogy a hatalom gyakorlói maguknál tartják a döntési kompetenciákat és a források fölötti rendelkezés jogát. Ugyanakkor azt is látni kell: azzal, hogy a nemzetpolitika szcénáját, mondhatni, kizárólagosan elfoglalta a politika világa, nem alakultak ki azok a fórumok és intézmények, amelyek az érdemi szakmai és szakmapolitikai párbeszédet lehetővé tették volna. Nem fejlődött ki a nemzetpolitikai dialógus kollaterális hálózata. A szomszédos országok magyar nemzetrészeinek kulturális és tudományos elitje a helyi magyar politikai elithez, az pedig a hazaihoz igazodik. A kapcsolattartás központi és gyakran kizárólagos témája az anyagi források köré szerveződik. Véleményem szerint ez a gyakorlat több szempontból problematikus.

Egyrészt nem ösztönzi, sőt olykor tét nélkülivé teszi a magyar-magyar értelmiségi párbeszédet, másrészt a nemzetpolitika alrendszereinek minden egyes területén sem a hazai, sem a szomszédos országok magyar politikusaiknak nincsenek, nem is lehetnek olyan elmélyült ismereteik, amelyek elengedhetetlen feltételei a megalapozott és szakszerű stratégiai döntések meghozatalának. Véleményem szerint a nemzetpolitikának ez a fajta általában vett „magas hőfoka” nagymértékben gátolta, hogy a nemzet jövőjéről való gondolkodás kikerüljön a napi pártpolitikai narratívából, ami a közép- és hosszabb távra való speciális szakpolitikai tervezés sine qua nonja. Példaként említhető a szórványban

élő nemzetársak jövőjével kapcsolatos diskurzust. Amikor időről időre felbukkan a kérdés, ahelyett, hogy a gazdaság- és társadalomtudományok vonatkozó módszertanaival tárnák fel a helyzetet, rajzolnák fel a jövőt alakító folyamatokat, a napi politika azonban magához ragadja az ügy tematizálását, majd, tekintettel arra, hogy kényes kérdésről van szó (aminek politikai hozadéka kockázatos), bármiféle életszerű javaslat vagy megoldás megfogalmazása nélkül rövid időn belül leveszi a napirendről.

Visszatérve a nemzetpolitika keretéhez. A kilencvenes évek első felében Magyarországon a nemzetpolitika egyik feladata az volt, hogy történelmi, szociológiai, közjogi, morális és egyéb szempontok figyelembevételével meghatározza a „15 millió magyar”-ban való gondolkodás elméleti és gyakorlati kereteit, és ehhez igazítottan kialakítsa a megfelelő politikai és szakmai intézményrendszert. Nagy volt az elvárás és sokakban az (érthető) türelmetlenség. Két évtized perspektívájából visszatekintve azt gondolom, hogy a kijelölt irányok jók voltak. Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint hogy egy-két fölösleges vargabetű bejárása mellett a folyamat elvezetett a már említett 2010-es politikai aktushoz, a nemzet közjogi egyesítése lehetőségének törvénnyel való garantálásához. Látni kell, hogy a jogalkotó szóban forgó döntését nem egy elvont eszmény, hanem széles körű társadalmi elvárás motiválta. El kellett jutni odáig, hogy az anyaországban a romániai magyart ne románoknak, a vajdaságit ne szerbnek tekintsék, ne kérdezzék meg tőlük, hogy hol tanultak meg magyarul. El kellett jutni odáig, hogy a „kizárólag az a magyar, aki Magyarországon született és él” kádári logikát különböző gyakorlatokkal felül lehessen írni, ki lehessen szellőztetni a magyar társadalom többségéből.

A politikai nemzethez tartozás eszméje szimbolikus jelentésén túl,

amint arra már kitértem, átrajzolta a nemzetpolitika földrajzának és szerkezetének a határait. Ennek a változásnak determinált következménye kell legyen a nemzetpolitikának a szakpolitikák felé való azonnali elmozdulása, azaz a szakpolitikák előtérbe kerülése és megerősödése. Ha tényleg komolyan gondoljuk a nemzet határok feletti egyesítését, akkor nem tehetünk mást, mint azt, hogy gondolkodásunkat átállítjuk a nemzet egészére. Az átállítás egyik mozzanata, hogy a szomszédos országokban működő magyar intézményeket a hazai intézmények palettájára helyezjük, ennek a horizontján vizsgáljuk és tervezzük jövőjüket. Meggyőződésem, hogy a Sapientia Tudományegyetemet a magyar felsőoktatás részeként kell kezelni. Meggyőződésem, hogy a kolozsvári magyar színházról csak ott érdemes beszélni, ahol a magyar színjátszás ügyeiről gondolkodnak. Az erdélyi magyar könyvkiadást nem szabad a nemzeti könyvkiadásról leválasztani. Ebből az is következik, hogy eredményes kulturális nemzetpolitika csak ott készülhet, ahol a kulturális politika készül, a hatékony oktatási nemzetpolitika pedig Budapest-központú.

Véleményem szerint a szélesebb keretek a nemzetpolitika „célcsoportjainak” újragondolását kell eredményezzék. Annak, hogy a szomszédos országokban élő nemzetrészek közjogilag kintről bekeverültek, hangsúlyváltást kell elindítania a nemzetpolitika belső szerkezetében. A rendszerváltások utáni időszakban a nemzetpolitika a „szellemi táplálékot” igyekezett biztosítani, a megváltozott helyzetben jóval inkább a „táplálék” előteremtésén kell munkálkodnia. A biztos munkahely, a szociális háló újraszövése, a közbiztonság, az egészségi ellátásokhoz való hozzáférés olyan célok és eszmények, amelyek a nemzeti identitás értékhalmozásában a „templom és iskola” mellé kerültek. Jelen keretek nem

teszik lehetővé, hogy a népesedési és migrációs kérdésekről, az azokkal kapcsolatos felvetésekről értekezzen. Azt azonban meg lehet állapítani, hogy az ezekre adott válaszoktól függ a nemzet jövője.

Meggyőződésem, hogy a nemzetpolitikának azonnal fel kell vállalnia az elszegényedett közösségek integrációjának ügyét. A társadalmi felzárkóztatást a nemzet jövőjének ugyanolyan zálogaként szükséges értelmezni, mint a határokon kívül élő magyar közösségek iránti felelősséget. Mind Magyarországon, mind szomszédjainknál a társadalom elszegényedett részének többsége cigány honfitársaink közül kerül ki. A hazai cigányság felzárkóztatása halasztást és elnapolást nem tűrő feladat, ami a nemzetpolitikának ugyanakkora kihívást kell jelentsen, mint a XX. század során több alkalommal a határon túl élő magyar közösségek megmentése.

Összefoglalva: a hatékony nemzetpolitika rövid és középtávú feladata a mához igazított szemlélet, szerkezet és nagyságrend által meghatározott paradigma megvalósítása. Ennek fundamentumai nem lehetnek mások, mint a csak szervesült egységben értelmezhető kulturális nemzet ethosza, illetve az egyén szempontjából a magyar politikai nemzethez való tartozás élménye és felelőssége. Amíg Magyarország a szükséges anyagi eszközöket nem tudja jelentősen növelni, a felelős döntéshozóknak mindent meg kell tenniük, hogy a meglévő forrásokkal szakszerűen és korszerűen segítsék a magyar identitás értékeinek megőrzését és gyarapítását. Ez azonban egy jóval szervesültebb és tényleges együttműködésre alapuló kapcsolatrendszert is feltételez.

Elekes Botond

(*Megjelent: Nemzeti Érdek, Új Folyam 4. szám 2013/2.)

Globalizáció és vallás

Az Unitárius Élet 2013/2-3. számában (10-12. oldal) A politika és a média viszonyáról című írásával köszöntöttük Dr. Lőrincz Ernő jogászt, ny. egyetemi tanárt, korábbi magyarországi unitárius főgondnok-helyettest, aki a közelmúltban ünnepelte 85. születésnapját. Azóta megérkezett szerkesztőségünkbe Ernő bátyánk újabb tanulmánya, amelyet az alábbiakban nyújtunk át olvasóinknak.

A glóbuszon élünk. Ez az égitest adatott nekünk. A latin szó (globus) földgolyót, földgömböt jelent. Gyakorta mondjuk: „kerek a világ...”, és az unitáriusok ilyenkor talán Balázs Ferenc nagy műveltséggel, szép magyarsággal megírt könyvére (Bejárom a kerek világot, Kolozsvár, 1929) gondolnak.

A glóbuszból szökkent szárba a kifejezés: globalizáció (vagy globalizmus). Ez a szó egyértelműen folyamatra utal; mégpedig a 20. század közepétől fölerősödött azon folyamatra, amely az egész világra kiterjedő gazdasági, társadalmi, politikai, technikai jelenségek egyre növekvő mértékű egységesülése, összekapcsolódása irányába hat. A fogalom precíz tartalma tekintetében elfogadhatjuk az Egyetemes Lexikon (Magyar Könyvklub, Budapest, 2001) magyarázatát, amely szerint a globalizáció során az államhatárok és nemzetállamok szerepe fokozatosan háttérbe szorul, miközben erőteljesen növekszik a bankok, tőzsdék, multinacionális mamutvállalatok egész földkerekségre kiterjedő hálózata. Arra a kérdésre, hogy mindezt mi tette/teszi lehetővé, a válasz aligha vitatható: a közlekedés, a hírközlés és az informatika rohamos fejlődése.

Az eddig elmondottak tényszerűsége mellett mindazonáltal szögezzük le: még ha új is a fogalom, maga a folyamat – bár részben más jellegzetességekkel – sokkal régebben kezdődött, illetve tört utat magának. Motivációként csak kettőt vegyünk számba: egyfelől az emberi természet kíváncsi-kutató hajlama, gazdasági gyarapodást, jólétet kereső ösztöne áll a haladás és fejlődés iránya és arányai

mögött; másfelől (s ez talán kissé meglepő lehet) a vallás.

A globalizáció kialakulásának gazdaságtörténeti tényezői

A 15-17. század időszakát úgy ismerjük, mint a felfedezések korát. A 15. században az Atlanti óceánon keresztül már tengeri összeköttetés jött létre a Földközi-tenger és a Baltikum között. A reneszánsz nyitottabbá tette az embereket, és az antik műveltség felújulása révén ismertté váltak az ógörög csillagász, matematikus és geográfus, Ptolemaios (i.e. 161–83) nézetei, aki a Földet gömb alakúnak képzelte és hirdette. Új térképek születtek, melyek a Földet már ennek megfelelően ábrázolták, példa erre a híres firenzei csillagász, Toscanelli világtérképe 1474-ből. A kedvező földrajzi helyzetű portugálok és spanyolok már a 15. század közepétől neki-vágtak a tengereknek, s növekvő nyersanyagigényük, meggazdagsági vágyuk kielégítése végett újabb és újabb területekre jutottak el. Eleinte Afrika mentén haladtak, aztán átlépték az Egyenlítőt, majd a Jöreménység fokát megkerülve elértek India peremére, később Amerikába. Európa gyarmatosította a világ fennmaradó részét, és elkezdte kiszivattyúzni annak gazdasági kincseit és humán értékeit. A visszaáramló „szerzeményekből” létrejövő pénztőke és annak mozgása/mozgatása a gyarmatosító országokat észak-déli és keletnyugati irányban egyaránt hódító helyzetbe hozta. Végül a 19. században bekövetkezett az áruforgalom aranykora, a pezsgő világkereskedelem.

A sommásan fentebb vázolt táblóhoz feltétlenül hozzátartoznak olyan velejáró fejlemények, mint a technika és a jogfejlődés ecsetvonásai. Az ipari forradalom, a felfedezések, a tengeri és szárazföldi mobilitás, a határokon át zajló árucseré evidens módon hozták magukkal a műszaki igények kielégítését, illetve a kereskedelmi kapcsolatok normatív rendezésének szükségességét. Kronologikus rendben látjuk sorakozni az olyan vívmányokat, találmányokat, mint az iránytű, a térképek, a nyomdagépek, később a távíró, elektromosság, telefon, rádió. A mai modern idők globalizációjának nagyon jelentős hordozója, előrevivője a kommunikációs technológiai forradalom, a számítástechnika, az internet. Terjedelmkorlátok miatt itt nem közölhető, de egyébként pazar statisztikai táblázatok illusztrálják, hogyan többszöröződött meg világunkban ezek révén az árutermelés, a légi szállítás, a teherhajózás, a vasúti és közúti (kamionos) forgalom.

A tőke és a munkaerő szabad áramlása következtében a nagy nemzetközi vállalatok ma már megtehetik (és meg is teszik!), hogy odatelepiítsék, vagy oda költöztessék át gyáraikat, ahol a legalacsonyabb a költségük. A sokcsatornás, gyors információáramlás adottságai az üzleti világban lehetővé teszik a tárgyalások hihetetlen sebességét. Ma a világ túlsó felére küldeni üzenetet – nem is percek, hanem másodpercek kérdése. És akkor még nem említettük a telekonferenciák és a skype adta lehetőségeket. Hasonló a fejlődés a könyvészet, filmipar, televíziózás, valamint az ismeretszerzés és szórakozás területein is. Egyesek féltik a Gutenberg galaxist az elnyomástól (pusztulástól), de ugyanakkor tapasztaljuk, hogy egyre több könyvet digitalizálnak, és tesznek mindenki számára elérhetővé. Ugyanilyen simán, – mind gyakrabban olcsó albumok, CD-k és DVD-k révén – juthatunk könnyű- és klasszikus zeneművek vagy képzőművészeti alkotások (reprodukciók) élvezetéhez.

Természetesen nem lehet kihagyni körképünkben a globális

gazdaság sűrűvé és sokrétűvé vált kapcsolatrendszerének szabályozását sem – hiszen enélkül kaotikus, zavaros, megbízhatatlan lenne a viszonyok dzsungelje. Az államok ezért – nemzeti (belföldi) jogrendszerük mellett – szükségszerűen dolgozták ki a nemzetközi közjog és a nemzetközi magánjog normáit, továbbá az egyezmények hálóját polgári és büntető vonatkozásban egyaránt. Tudnivaló ugyanakkor, hogy minden integrációs alakzathoz (például az Európai Unióhoz) történő csatlakozás esetén el kell végezni a jogharmonizáció feladatait. A jogtörténetből végigkísérhetjük a fent vázolt folyamatok „de jure” szakaszait és kölcsönhatásait.

A jogalkalmazás, joggyakorlat anyagából – éppúgy, mint a hatályos-tételes jogágak paragrafusrengetegéből is (corpus juris) – levonhatjuk a következtetéseket a jogi normarendszer és a társadalmi viszonyok (jelen írásban sajnos nem elemezhető) összefüggéseiről. E szakasz végén azt minden kétség nélkül kimondhatjuk, hogy a jog pillérei a múltban és jelenben egyaránt a globalizáció hatósugarában fejlődtek és differenciálódtak – az egyszerű egyházi jogi formáktól és formációktól a szövetségi paktumokig és a világúrjogig.

A globalizáció kialakulásának vallástörténeti tényezői

Azok közé tartozom, akik szerint az európai kultúra három alapon nyugszik, s ezek: a görög filozófia, a római jog és a keresztény erkölcs. Mindhárom kisugárzása kontinentális, sőt szélesebb, de témám számára ezúttal – fogalomtágítással – az utóbbit fogom kiemelni; kitekintve a világvallások felé. Kezdjük tehát a kereszténységgel, amely Jézus

műve. Azé a történelmi Jézusé, akiben az unitáriusok az örök emberi ideált, a szeretet prófétáját, az áldozatvállalás kálváriás hőjét látják. Az őskeresztény üldözések szakasz után a jézusi tanok átlépték a szentföldi körzeteket, és szétterjedtek a földkerekség országaiban. Vagyis: ime, a globalizáció, ha „retró” értelmezést adunk neki! A világon jelenleg 2,18 milliárd keresztény él, ami a földgömb lakosságának 32 százalékát teszi ki. Területi és felekezeti megoszlásuk országonként, sőt földrészenként nagyon eltérő, de minden kontinensen jelen vannak. Így kimondható, hogy a kereszténység a

legnépesebb vallás, valóban világvallás.

Tudjuk természetesen, hogy a kereszténységen kívül világvallás a zsidó, az iszlám, a buddhizmus, sőt – Jézus, Mózes, Mohamed és Buddha mellett – „egyházalapítóként” jegyzi a vallástörténet Konfuciuszt és Zaratusztrát is. Ezen a ponton persze akár egy mini-disszertációt is lehetne/kellene írni a vallás lényegéről, természetrajzáról. Elkalandozás helyett annyit azonban mindenképp mondanunk kell, hogy a vallás a társadalmi tudat egyik fontos alakzata. Nevezetesen a természetfölötti erők és lények létezésébe vetett, hiten alapuló formája. E nem kimondottan teológusi meghatározás mellett számos más definíciót ismerünk, amelyek az eltérő filozófiai irányzatok függvényében más és

más metafizikai elemre teszik a hangsúlyt. Mégis, definíciótól független tény, hogy minden civilizáció és kultúrkör meghatározója valamilyen vallás; legyen szó primitív népcsoport ősi mítoszairól vagy a későbbi mediterrán és közelkeleti régiók legendáriumáról (lásd egyiptomi, mezopotámiai, antik görög hitvilág). Ezek ugyan nem emelkedtek „nemzetközi” szférákba, hiszen lokálisak maradtak, de behatároltságuk ellenére gazdag táptalajjal szolgáltak a jelenkor világvallásainak. Az úgynevezett „Istenhez vezető utakat” kivételes elmék, próféták a maguk sajátos módján próbálták keresni és meg-

találni. Kutatták a lét és nemlét, természet és univerzum, röviden az Ég és Föld titkainak mibenlétét, magyarázatát. Ahol, és amikor ezt meggyőző erővel és példamutatással tették, emberek sokasága követte őket. Működésük területén, majd mind több szomszéd régióban, határokon átszivárogva erősödtek egy szűkebb világ, majd

egyre tágasabb világ vallásává. Szemléltető példa erre az antik görög-római klasszikus „művelődés”, amelyből – ahogyan már utaltam rá – hosszú évszázadok sodrásában kibontakozott az európai civilizáció.

Jelentőségében, nagyságrendjében a kereszténység után második helyen az iszlámot találjuk. Az iszlám terjeszkedése és aktivitása a história vonalán (a Balkán elfoglalása, Magyarország 150 éves török megszállása stb.) közhírt, de jelenkorunkban is annyira szembeűnő, hogy aligha kíván kommentárt. A téma kiváló feldolgozása – keresztény relációkkal – nemrégiben épp egy unitárius szerző tollából történt meg. Szent-Iványi Ilona doktori disszertációja (kézirat, Budapest, 2011) a kereszténység és az iszlám együttélésével, párbeszédének lehetőségeivel foglalkozik.

Mivel jelen cikkben nem követ-
hetjük végig valamennyi világvallás
történetét, be kell érünk néhány
záró megállapítás megfogal-
mazásával. Kétségtelen, hogy egy
adott vallás és egy adott civilizáció
nemcsak történelmi forrásaiban,
hanem földrajzi, geopolitikai
kibontakozásában is tartósan
összekapcsolódik. Kiemelten il-
lusztráltuk ezt akkor, amikor alá-
húztuk, hogy az európai történe-
lem első és mindmáig élő
globalizáló ereje a kereszténység
volt. Érvényes igazságnak kell
minősítenem ezt a tételt akkor is,
ha utóbb egyházszakadások követ-
keztek be, és tették próbára a fő-
áram erejét. Nemcsak a keresztény
históriában, hanem az iszlámban
(sííta-szunnita) és más világvallá-
sok kebelében is megfigyelhetők
hasonló jelenségek.

Lehet, hogy szakrális vagy dog-
matikus beállítottságú olvasók
számára mindez furcsán hangzik.
De fogadjuk el, hogy nem ördögtől
való kimondani: a vallás szellemi
és lelki síkon a globalizáció kia-

lakító tényezője volt és ma is hor-
dozója a globalizáció hatásainak és
ellenhatásainak. Befogadja a mo-
dern módszereket és eszközöket,
visszaveri a destruktív befolyá-
sokat, harcol a destruktív szer-
veződések (pl. a szcientológia)
ellen, szövetségre lép az új, de kon-
struktív elemekkel (pl. Krisnások).
És segít nekünk – hívőknek és nem
hívőknek egyaránt. A vallásnak
persze nem a globalizáció elleni,
hiábavaló küzdelem egyoldalú és
értelmetlen megszervezésében
vagy megvívásában van fontos
szerepe, hanem abban, hogy meg-
tanuljunk vitázni a globalizáció
pozitív és negatív hozadékáról.
Hogy megtanuljuk kiszűrni a
károsnak ítélt részeket, és össz-
hangba hozni saját hagyó-
mányainkkal, kultúránkkal, egyéni,
családi és nemzeti „világunkkal” a
hasznos, értelmes részeket. Az egy-
házi, illetve vallási élet – tekintet
nélkül a felekezeti különböző-
ségekre – segít az olyan szelektív
képeség kialakításában, amivel
meg tudjuk válaszolni a kérdést:

„Mennyi globalizációt bír el az
ember?” Bizonyára sokat. De nem
feledjük Einstein szállóigévé vált
mondását sem: „Emberek, figyel-
jetek! Nemcsak laboratóriumra
van szükség, hanem oratóriumra
is.”

Tudomásul kell venni, hogy
globális társadalomban élünk;
hatóságok, intézmények, alapít-
ványok, karitatív szervezetek és
mindenféle apparátusok, rendezvé-
nyek hálózatával. Az ember pedig
a globális társadalom része.
Választási lehetőség nem nagyon
van: talán még akkor sem menekül-
hetünk teljesen a globalizációs
hatástól, ha messzi síkságon egy
magányos tanyára vagy árnyas
bakonyi erdő sűrűjében lapuló
kunyhóba költözünk. Maradjon
hát iránytűnk Pál apostol bölcs
intelme: „Omnia probate, quod
bonum, tenete”. Magyar fordítás-
ban: Mindeneket megpróbáljatok,
és ami jó, azt megtartsátok!

Dr. Lőrincz Ernő

Huszonöt éve hozták haza Bartók Béla hamvait

2013. július 7-én, ünnepi istentisztelet keretében
emlékeztünk meg a **Bartók Béla Unitárius Egyház-
községünk** templomában arról, hogy éppen 25 éve
hozták haza az Egyesült Államokból és helyezték el a
Farkasréti temetőben Bartók Béla hamvait.

1988. július 7-én helyezték örök nyugalomra Bartók
Béla hamvait a budapesti Farkasréti temetőben dr.
Ferencz József akkori unitárius püspök és több buda-
pesti lelkész jelenlétében. (Az Unitárius Élet beszám-
olója is részletesen ismerteti a negyedszázada elhang-
zott beszédeket: [http://tudastar.unitarius.hu/Unitari-
us-Elet-1947-1999/1988-szeptember-oktober.pdf](http://tudastar.unitarius.hu/Unitari-
us-Elet-1947-1999/1988-szeptember-oktober.pdf))

2013. július 7-én, vasárnap 10 órai kezdettel, ünnepi
istentiszteletünk alkalmával fellépett Oklahoma
(AEÁ) első unitárius-univerzalista gyülekezetének a
kórusa. Istentiszteletünket megtisztelte **Vásárhelyi
Gábor**, Bartók Béla jogutódja, kedves feleségével és
lányukkal. Ünnepi köszöntőjében örömét fejezte ki,
hogy jelen lehet ezen az alkalmon, és elmondta, hogy
a nehézségek árán is, de a családjának sikerült felújít-
tani Bartók sírhelyét, valamint továbbra is azon
munkálkodik, hogy Bartók emléke tisztán és pártat-
lanul éljen az emberek szívében. Ferencváros képvise-

letében **Formanek Gyula** alpolgármester és **Mihályi
György** tanácsos vettek részt a megemlékezésünkön.
Léta Sándor lelkész az üdvözlések rendjén köszön-
tötte a IX. kerület vezetőségét, és reményét fejezte ki,
hogy még ebben az évben egy újabb ünnepség kere-
tében is találkozni fognak, amikor a Misszióház
megvásárlásának 90. évfordulójának megünneplésére
kerül sor.

Léta Sándor lelkész ünnepi prédikációjában fon-
tosnak tartotta hangsúlyozni, miért szükséges megem-

lékeznünk az előttünk járókról. Bartók Béla az egyházközség névadója, a nagy zeneszerző népdalgyűjtő munkájával felbecsülhetetlen értéket menekített át a múltból. Erdélyi népdalgyűjtő útjai során ismerte meg az unitárius vallást és döntött úgy, hogy az akkori unitárius közösséghez csatlakozik. Bartók Béla fia, ifj. Bartók Béla egyházunk világi vezetője, főgondnoka volt 1970-től haláláig, 1994-ig, és a nehéz időkben is eredményesen képviselte egyházunk érdekeit. 2001-ben határozott úgy a Hőgyes Endre utcai gyülekezet, hogy ezután Bartók Béla nagy zeneszerzőnek nevét fogja viselni, aki meggyőződésből választotta közös hitünket, mint ahogyan sokan mások a történelem folyamán: János Zsigmondtól Orbán Balázson, Szentkatolnai Bálint Gáboron keresztül, napjainkban is, akik unitárius vallásunkat választják hitük megéléséhez.

A templomunkban található egy hármaskopjafa, melyet 1981-ben állítottak fel Bartók Béla születésének 100. évfordulója alkalmával. Mindez még ifj. Bartók Béla főgondnoksága és Ferencz József püspöksége idején történt. 2005 őszén emlékeztünk meg Bartók Béla halálának 60. évfordulójáról, mely alkalommal szeretetvendégség keretében Kiss Török Ildikó és Varga Vilmos nagyváradi színművészek előadásában egy nagyon szép, Bartókra emlékeztető összeállítást hallgathattunk – Sorsunkhoz Harmóniát címmel, valamint a Baráti Kör Kórusa énekelt.

2006-ban, Bartók Béla születésének 125. évfordulója alkalmával, március 26-án nagyszabású ünnepsorozatot rendeztünk. Pávai István népzene kutató Bartók Béla erdélyi kapcsolatairól tartott előadást, és bemutatásra került a Szinte Gábor unitárius festőművésznünk által készített nagyméretű Bartók-portré, melyet egyházközségünknek adományozott. Egli Tibor zongoraművész Bartók gyermekdalokat játszott, és megkoszorúztuk a templomunkban lévő kopjafát. Ezzel a két nagyméretű Bartók emléktárggyal rendelkezünk: a hármaskopjafa a templomunkban és a Bartók-portré a gyülekezeti termünkben, melyekre büszkék vagyunk. Természetesen nemcsak nagy zeneszerzőnk emlékét őrizzük templomunkban, hanem a fiát is, hiszen 2010. november 20-án Mikó István tiszteletbeli főgondnokunk emlékezett főgondnok társára, ifj. Bartók Bélára, születésének 100. évfordulója alkalmával.

Ebben a szellemben próbáljuk alakítani egyházi életünket. Templomunkban gyakran adunk helyet zenés irodalmi összeállításoknak. Nem csak azért emlékezünk, hogy megőrizzünk valamit, valakit a múltból, hiszen tudjuk, hogy lélekben soha nem hal meg az, akire emlékeznek. Hanem sokkal inkább azért kell emlékeznünk, hogy figyelmeztessük önmagunkat arra, milyen nagy dolgokra vagyunk és lehetünk képesek mi is. Amennyiben elődeink példáján tanulva ösztönzést nyerünk, rájuk tekintve tudunk erőt meríteni e földi lét minél nemesebb megélésére, és követjük őket hitükben, cselekedeteikben és nagy tetteikben.

Istentiszteletünk magyar és angol nyelven volt megtartva, a csodás koncert után pedig állófogadásra került sor a gyülekezeti termünkben, ahol vendégeink és gyülekezetünk tagjai beszélgettek, ismerkedtek. Istentiszteletünk után kimentünk a Farkasréti temetőbe, ahol megcsodálhattuk a felújított sírmléket, és egy koszorút helyeztünk el a sírra, kettős szalaggal. A nemzeti színű szalagon ez állt: „Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete és a fehér szalagon: Bartók Béla Unitárius Egyházközség nevében”. A Bartók Béla Unitárius Egyházközségünk továbbra is megragad minden olyan alkalmat, amelyen keresztül ápolhatjuk nagy elődünk tiszta forrásból fakadó emlékét.

Léta Sándor

Bandi András: Örök Vasárnap

Ilyenkor, vasárnap,
apám cipőjét átkente,
indult a templomba.
Finom tyúkhúsleves
főtt a nagy fazékban.
Anyám leszedte a
szöszmöszt kabátjáról,
lekefélt a port
kopott kalapjáról,
amin már szalagot
is cseréltek egyszer.

Az ünneplő jó lesz
a végén, majd egyszer...
Lassan összehúzzák,
mikor beballagnak,
s a kopott padokban
imákat mormolnak.
Összeszűkül szemmel
lopva körülnéznek,
megint egy üres hely,
ott ült ő, de elment...

A nyárvégi napfény
besüt az ablakon,
minden olyan békés.
Meggyötört arcokon
semmi jele annak,
hogy a fájó lélek
mély sebeket szagat.
Ott ülnek szép sorban,
majd lassan elmennek,
csak hült helyük jelzi,
voltak. Bennünk élnek.

Hittel zarándokolva, szeretettel fogadva

„Kegyess őrző pásztorom! / Légy vezérem utamon, / Bizodalمام csak te vagy, / Kérlek, engem el ne hagyj.” – énekeskönyvünk 90. számú énekével indultunk zarándokutunkra július 23-án Székelyudvarhelyről. Tizenhét erdélyi unitárius egyházközség világi vezetői, összesen harmincheten indultunk el meglátogatni a kelet-magyarországi unitárius egyházközségeket.

Első állomásunk Kocsord volt, ahol a falu vezetősége, továbbá az egyházközség vezetői és tagjai, valamint a helyi nyugdíjas klub asszonyai vártak ránk, mintegy harmincan. **Bartha Zsuzsa** lelkész nő imája megnyugtatta lelkünket. A templom szentséges hangulatában éreztük a hívek felénk irányuló szeretetét és erőt gyűjtöttünk a közös zsoltárecslés által. A kocsordi asszonyok egyedi görctészta leveise, valamint a

szintén egyedi kocsordi töltelkes káposzta mind-mind arról tanúskodott, hogy a kocsordiak őszinte szeretettel vártak minket és odaadóan készültek a találkozásra. Meséltek életükről és terveikről. Beszéltek arról, hogy a fiataloknak csak egy része marad a faluban, a többség a városokban keres megélhetést. Beszéltek arról, hogy csakis a szellemi-lelki értékek felvállalásával lehet teljes földi életet élni. Beszéltek arról, hogy hittel, kitartással és emberiséggel, becsülettel és alázattal igazán szép közösséget lehet teremteni.

Második állomásunk Nyíregyháza volt, ahol **Szalontai Tibor** gondok úr, valamint a fogadó bizottság tagjai lelkesen vezettek végig a szállásunkat biztosító főiskola nevezetesebb épületein és terein, valamint a Sóstónak nevezett üdülőtelepen. A város központjába érve meglátogattuk a megyeházát, majd a polgármesteri hivatal által szervezett fogadásnak lehettünk boldog részesei. Megtudtuk, hogy **Kósa Tímea** alpolgármester asszony Énlaka rendszeres látogatója, és megtudtuk azt is, hogy a nyíregyházi unitáriusok, bár létszámukat tekintve kevesen vannak, a város iránti elkötelezettségük révén komoly tiszteletnek örvendenek.

Harmadik állomásunk Miskolc volt, de úgy is fogalmazhatunk, hogy mentsvárunk, szabadítónk is lett a miskolci unitárius közösség. A zarándokbusz ugyanis technikai okok miatt elakadt és a miskolciak találkozóhelyére, valamint a szállásra, csakis a miskolciak hathatós segítségével tudtunk elérni. A lelkész házaspár – **Kriza János** és **Lakatos Csilla** – fiatalos lendülettel szervezi a Miskolcon és környékén lakó unitáriusok hitéletét, ugyanakkor tisztelettel övezi azokat, akik az unitárius közösség életében pilléreként álltak hosszú évtizedeken keresztül. Érdeklődve hallgattuk a közösség terveit, és nagyon örvendtünk annak, hogy reménykedő, hívó és tenni akaró unitáriusokkal találkoztunk itt is.

Debrecenben az egyházközség templomában fogadott minket **Pap Gy. László** tiszteletes úr. Zsoltárral betöltöttük a templomot és igazán örvendtünk annak, hogy Debrecenben van unitárius szent helyünk, templomunk, de van szép papilakunk is, és az egyházközség elindult az önállósulás útján. Lelki szemeink előtt láttuk a néhai lelkészt, **Miklósi Vári Katinkát**, amint két kisgyermekét kézen fogva, sétára indul a nagy kertben.

Füzesgyarmatra késő este érkezünk meg. **Balácsi László** tiszteletes úr és felesége örömmel fogadtak. A közös vacsora után énekkel köszöntöttük egymást, és a régi emlékek fényénél meséltünk régi történeteket. Másnap reggel a templomba mentünk reggeli áhítatra. Imádsággal, zsoltárral dicsértük a Mindenhatót. A tiszteletes úr és felesége verses zenés összeállítással kedveskedtek a zarándokoknak, ami nagy tetszést váltott ki, hisz lélektől lélekig vezettek a költők szavai és a dalok szövegei és dallamai.

A harminchét erdélyi zarándok külső és belső zarándokutakat tett meg a négy nap alatt. Az imádságokon és énekeken keresztül belső lelki utakon haladtunk, s miközben száz és száz kilométert tettünk meg, egyre inkább összeért a lelkünk, az életünk. Amikor felültünk a buszra még egymás nevét sem ismertük, de már a kocsordi templomba úgy mentünk be, mintha mindig együtt jártunk volna templomba. A közös ima és a közös éneklés lelki kapcsokat font életünk köré, és ezek a kapcsok nemcsak minket, harminchetünket fonnak egybe, hanem annak az öt vendégfogadó egyházközségnek a tagjaival is egybekovácsolnak minket, akik kopogtatásunkra nekünk ajtót nyitottak.

A hitben való megnyugvás örömeivel hirdetjük mindenkinnek, aki Erdélyből Magyarországra megy, és azoknak is, akik lelki otthont keresnek maguknak, hogy Kocsordon, Nyíregyházán, Miskolcon, Debrecenben és Füzesgyarmaton minden unitáriusra, vagy unitárius hitet keresőre szeretettel várnak. Minket befogadtak ezeken a helyeken, együtt imádkoztunk, együtt énekeltek, együtt tápláltuk lelküket és testüket, jó testvérek módjára.

Ha Isten éltet, a jövő évben is elmegyünk Kelet-magyarországra egy új zarándokcsapattal, a mostanival pedig Dél-magyarország unitáriusait keressük fel.

Ha Isten éltet, szeretettel fogadjuk a magyarországi zarándokcsapatokat is, és elvezetjük őket Négyfalutól Kolozsvárig, Kovásznától Dicsőszentmártonig.

Oh, légy nékem mindenem / Utaimban, Istenem, / Úgy vezérelj engemet, / Hogy áldhassam szent neved. – A harminchét zarándok **Sorbán Enikő** kántor vezetésével énekelte Isten dicsőségére ezeket a fenti sorokat. Isten szeretete kiáradt ránk, amint egymás életét megismertük és önkéntelenül is megérezte azt, hogy felelősek vagyunk egymásért és közös jövőnkért. Sokáig elválasztva éltünk, mert keserűen ugyan, de bele kellett nyugodjunk abba, hogy szétválasztottak bennünket. Isten akaratából az elmúlt évben újra egyesültünk. Isten megadja a lehetőségét annak, hogy szerető testvérként közösen építsük az ő országát itt a földön. A július 23-26 közötti zarándoklat alkalmával meggyőződhattünk arról, hogy egyházközségeink lelkészei és világi vezetői érzik a küldetés szépségét és vállalják azt a munkát, melynek gyümölcseként virágzó és erős unitárius közösségek teremthetnek. Isten áldása legyen munkánkon és életünkön.

Székely Kinga Réka

Alföldi unitárius búcsú 2013 díszvendég: Lezsák Sándor

Gyönyörű nap volt a búcsúünnepünk. A kis gyülekezet immár 23 éve rendez emlékezetes ünnepeket egy évben többször is. Most a búcsú két témát ölelt fel: a templomépítés 110. évfordulója és az önkormányzat ajándékának, egy székely zászlónak a felavatása. Keblusek Béla virágkertész csodálatosan feldíszítette kicsi fehér, az önkormányzat segítségével megújított templomunkat. Ezt az alkalmat megtisztelte jelenlétével **Lezsák Sándor**, a Magyar Országgyűlés alelnöke, a Nemzeti Fórum elnöke és a Lakitelek Alapítvány vezetője. A baráti ismeretség e sorok írójával hosszú évekre nyúlik vissza. Meghívásunkra még az ősszel, egy parlamenti fogadás alkalmával mondott igent.

Szószeri szolgálatot végzett **Bálint Benczédi Ferenc**, a Magyar Unitárius Egyház püspöke, **Kászoni-Kövendi József**, a Magyarországi Egyházkerület püspöki helynöke. **Székely János**, az erdélyi Árkos testvér-gyülekezet lelkésze a „Testvériség kopjafája” mellett mondott beszédet; **Húse József** katolikus plébános gitárjátékával örvendeztetett meg minket. Jelen volt **Tóth Zoltán** helybeli református lelkész is; **Domahidi Péter**, a szomszédos Biharnagybajom református lelkésze a férfikórusal érkezett.

A templomépítés történetét **Kovácsné Czeglédi Mária Tünde** presbiter, az önkormányzat képviselő-testületének tagja ismertette. **Bere Károly**, városunk polgármestere köszöntötte a vendégeket és magvas

gondolatok kíséretében adta át az ajándék székely zászlót **Balácsi László** lelkésznek. Kihangsúlyozva, hogy a kis gyülekezet milyen sokrétű tevékenységet folytat, a lelkész házaspár munkája nemcsak a vallásos életre szorítkozik, hanem a társadalmi-közösségi élet más területén is öregbíti a város hírnevét immár 23 éve.

A „zászlószentelő” beszédet **Lezsák Sándor** mondta – nagyhatású nemzeti gondolatokat fogalmazva meg. Kijelentette, hogy az unitáriusokra oda kell figyelni, „törődni kell az unitáriusokkal”, mert „az unitáriusok közösségteremtő erőforrást jelentenek.” A jelenlévő lelkészek megáldották a zászlót, így már öt felszentelt zászló díszíti templomunkat: nemzeti lobogó, erdélyi zászló, millenniumi egyházi címeres

zászló, egyházközségi címeres zászló és az újonnan felszentelt székelő zászló.

Már az esti hírek bemondták szép és felemelő ünnepünket, a tévé is hírt adott róla, másnap több újság és portál is írt arról az eseményről, amellyel ismételten öregbítettük városunk, Füzesgyarmat, de főként küzdelmes életet folytató lelkes unitárius gyülekezetünk hírnevét. Az ünnep szeretetvendégséggel ért véget, amin 100 ember vett részt az ünnepre megjelent 160-ból. Jövőre ugyanekkor, ugyanitt találkozunk!

A 110 éves templom építéséről az alábbi gondolatok és krónikás feljegyzések hangzottak el, Kovácsné Czeglédi Mária Tünde presbiter felolvasásából: „Egy ilyen felemelő alkalommal jó tudni, hogy mit is ünnepelünk, idézünk meg, mert a történelem mindig kegyes tanítómesterünk lehet. Az elmúlt év július második vasárnapján ünnepeltük az egyházközség megalakulásának 110. évfordulóját nagyszabású, nagy visszhangot kiváltó rendezvényen (jelen volt dr. Kövér László, a Magyar Országgyűlés elnöke).

Ez az alig 150 lélekkel megalakult közösség (egy papválasztási vita után szakadtak ki a református közösségből és fogadták el az unitárius hitelveket) a következő évben már fel is építette, egyelőre még tornya nélkül az unitárius Siont. És mindössze 4 bő hónap alatt!

De figyeljük csak a továbbiakban a település híres kántor-tanítójának (az erdélyi Korondról jött ide), Gálffy Kálmán krónikásnak, a közösség kulturális mindenesének a feljegyzéseit: »Mióta egyházközségünk Füzesgyarmaton megalakult, azóta egy nádfödeles kis házikóban tartottuk istentiszteleteinket. A hívek szívében visszhangra találtak az unitárius hit egyszerű igéi. Lelkük teljesen meg volt nyugodva. De vágyódtak egy, az Isten dicsőségéhez méltó hajlék után. Nem azért, hogy szebb házban imádhassák az Urat, hanem, hogy az unitárius erények, a világosság, a szabadság és az egyszemélyű Isten tisztelete a nagy magyar Alföldön is állandó, az idő viharaival is dacolni tudó templomban hirdettessenek.«

A feljegyzésekből tudjuk, hogy az áttértek többsége a tehetős földbirtokosok közül került ki. Ennek megfelelően is próbáltak választott egyházuk gondjainak mellé állni. Szóljon újra a krónikás: »1903 tavaszán, mikor a mezők szárnyas dalosainak föl-fölcsendülő harmóniája az emberi kebelben újabb és

vidámabb érzelmeket keltett, s az öreg föld is megvénült ruhája helyett újabbat öltött, akkor a természet műveinek gyönyörei tette szólították híveinket is, hogy a mindenséget így szép renddel fenntartó láthatatlan erőről, az Istenről emlékezzenek. Egyszerre a természet ilyen megújulásával, megújulásával fogtunk neki a szent munkának, a templomunk építésének 1903. június 24-én. Oh, mily szép volt nézni az Úr házában növekedését, mely napról-napra szebb, istenibb lett, míg végre 1903. november 5-re elkészülvén, egyházközségünk megbízottai átvették.

Tervezője, Borsothy Géza magánmérnök úr szívességből készítette a tervet (a városházát is és még egy kastélyt is ő tervezett a településen – B. L.), sőt

még az építkezés kezdetétől az épület átvételéig tartó felügyeletet is megígérte mit nagy lelkének sugallata szerint, teljesített is... A templom felépítését ifj. Szrenkányi Pál mezőberényi építész vállalta és építette fel 4250 koronaért.« A templom építéséhez nagyon sokan járultak hozzá. Az áttértek közül 75

egyháztagnévét őrzi a krónika. Sajnos soknak utóda, leszármazottja hűtlen lett az elődökhöz, és nem gyakorolja vallását.

Az unitáriusokon kívül 3 más vallású is segített, de egyetlen unitáriusunk is kivette részét az adakozásból – Homoródmástól Vargyasig és a nyugati hittestvéreink is. A felszentelés november 8-án volt. Ferencz József nagynevű püspök így üzent erre az alkalomra: »Az Úr örökdjék templomotok felett. Valahányszor oda beléptek, találjon ott lelketek békét, nyugalmat és örömet... S a hitkülönbség, mely titeket külön templom építésére indított, soha ne szolgáljon akadályul a felebaráti, a testvéri szeretet gyakorlásában.« Józán Miklós esperes, aki a felszentelést végezte, így fogalmazott: »Állj azért és világolj soká, örökké tiszta erkölcs öre, te kedves kis templom! Állj és világolj, mint világítótorony az élet zajló tengerének partján. Nyújts vigaszt és jó reménységet még a hajótörötteknek is. Tündököljenek feletted tiszta fényben, mint őrző angyalaink, a hit és erkölcs vezércsillagai.«

1911-ben felépült a torony is a templomhoz, mert előbb paplakot és iskolát kellett vegyen a gyülekezet, hogy legyen hely a jövő unitárius palántáinak, valamint a szolgáló lelkésznek.

Balácsi László

Látogatóban két torontói unitárius-univerzalista gyülekezetnél, avagy a véletlen mint felkínált lehetőség

Ha jobban belegondolunk, úgy is felfoghatnánk az életünket, mint véletlen és szándékos történések bonyolult és egyedül ránk jellemző láncolatát. Ezen a szinten érhető igazán tetten a tőlünk független, sorszerű isteni elrendelés és a saját lehetőségeink felismerését és tudatos kiaknázását irányító szabad akarat (emberi képesség) párhuzamos működése. „Véletlenül” semmi sem úgy alakul, ahogy elterveztük, vagy éppen fordítva, minden olyan jól sikerül, ahogy elképzelni sem mertük. Pechünk volt, mondjuk az első esetben, és többnyire bosszankodunk. Szerencsénk volt, mondjuk a második esetben, és örvendezünk. Ritkán tudatosítjuk magunkban, hogy Gondviselőnk-től (a hit mellett) ajándékba kapott szabad akaratunkkal befolyásolhatjuk a dolgok menetét és/vagy kimenetelét. Eme röpke elméleti fejtegetésemet szeretném most alátámasztani egy saját életemből merített konkrét példával.

Elhatároztam, hogy ez év júniusában végre megvalósítom egy régi vágyamat, és meglátogatom a több mint fél évszázada Kanadában élő unokatestvéremet, abból az alkalmából, hogy mindketten ebben a hónapban születtünk 11 év korkülönbséggel. Gondosan megterveztem a hosszú utat, hogy minél kevesebb kellemetlenségem legyen. Mikor megemlítettem ezt a tervemet Léta Sándor tiszteletes úrnak és feleségének Erikának, kiderült, hogy „véletlenül” éppen Torontóban működik egyik partnergyülekezetünk, a First Unitarian Congregation. Szeretném felkeresni őket – szaladt ki szinte azonnal a számon. Hát így indult be a gépezet.

Létáék intenzív levelezésbe kezdtek, hogy beajánljának ottani ismerőseiknek (Hála és köszönet érte.), azok pedig mindnyájan pozitívan reagáltak, és velem is felvették a kapcsolatot. Aztán, megérkezve rokonaimhoz, jó sorsom már másnap összehozott unokaöccsémrel és annak feleségével, akitől megtudtam, hogy „véletlenül” mindketten tagjai egy másik unitárius-univerzalista gyülekezetnek, a Neighbourhood Congregation-nek. Szeretnék elmenni hozzájuk – mondtam nekik is nagy örömmel.

A június 16-i vasárnapon tehát ott találtam magam a megadott címen, és izgatottan vártam a Szolgálat (Service) megkezdését, közben nézelődtem. A helyiség csak annyiban hasonlított a protestáns templombelsőkhöz, hogy sem képek, sem szobrok nem voltak benne. Némi spirituális hangulatot mindössze egy nagy réztálban meggyújtott láng sugárzott, mely körül félkörben, székeken helyezkedtek el a hívek. Velük szemben alacsony, mikrofonnal felszerelt, szószéknek nem nevezhető pódium állt, a mögött pedig egy vetítévásznon látszott. Jobb oldalon, padokban foglalt helyet a népes „spirit choir”, vezetőjükkel együtt, aki a zongoránál ült. A kórusban éneklő

unokaöcsém bemutatatta egyik társát, a kétméteres, szőke Balázst. Örültünk egymásnak, és váltottunk néhány szót közös anyanyelvünkön. Az, hogy magyarokkal a világ minden részén lehet találkozni, manapság már nem számít véletlennek. Az azonban, hogy éppen ide vetődtem, ahol az üdvözlésemre siető Rev. Wayne Walder felkapta a fejét Sándor nevének hallatán, viszont már a Jung által szinkronicitásnak nevezett jelentőségteljes egybeesések sorába tartozik. Utólag tudtam meg, hogy ő és az általa vezetett csoport két éve már járt Erdélyen kívül Budapesten is, és énekeltek, zenéltek a Bartók Béla Egyházközségünk templomában. Ahol, akkor sajnos nem voltam jelen.

Hiányos angol nyelvtudásommal próbáltam elkapni a ceremónia vezérfonalát, amiben nagy segítséget jelentettek a vászonra vetített útmutatások, dalszövegek. Annyit azért megértettem, hogy a mai napon az Apákról fogunk megemlékezni. Erre felé a Fathering nagy családi ünnep, látogatásokkal, ajándékokkal, melyre lépten-nyomon figyelmeztetnek az üzletek

kirakataiba és vendéglők ajtajára ragasztott óriásplakátok. A templomban egymás után gyűjtják meg gyertyáikat tiszteletükre a hívek néhány meleg szó kíséretében, a mikrofonnal pedig egymást váltják a férfiak, hogy megosszák a gyülekezettel, az apasággal kapcsolatos érzelmeiket és tapasztalataikat. Nem csak a pozitívokat. Oldott légkör jellemzi, nevetések, közbeszólások tarkítják az együttléteket, mintha egy jól szervezett baráti összejövetelen lennénk. A szolgálatvégző (Minister) oly mértékben beolvad közéjük, hogy ha nem mutatkozott volna be, nehezen találnám ki, kiről van szó. Sokat énekelnek, imádkozás helyett meditálnak. Az Isten és az ámen szavak egyszer sem hangzanak el.

Ezzel a nyitott szellemű, változatos kor- és nemi összetételű, életvidám közösséggel mégis jó lenne szorosabb kapcsolatokat kiépíteni – gondolom magamban. A másik gondolatom viszont az, hogy egyelőre nem látom, milyen közös teológiai alapon lehetne ez

megvalósítani. Talán nézzünk körül előbb a másik gyülekezetben is!

Kissé kifulladásig esek be június 23-án a First Unitarian Congregation épületébe, miután helyismereti problémák miatt a St. Clair sugárút elején szálltam le a metróról, és sokat kellett gyalogolnom, míg megtaláltam a 175-ös számot. Már megkezdődött a Worship (A szótári jelentés ellenére sem merném istentiszteletnek nevezni azt, ami ott zajlott.) Óvatosan próbálok elhelyezkedni hátul, amikor valaki integetni kezd, és odahív maga mellé. A kedves Susan Falvo az, aki néhány nappal korábban már körbesétált velem a St. Lawrence piacon és környékén. Hátunk mögött a Warren házaspár, Mary-Ellen és John, a testvéregyházi kapcsolatok lelkes támogatói, akikkel tavaly is találkoztam a marosvásárhelyi nőkongresszuson. Rövid ideje Új-Zélandba költöztek, de akkor szerencsémre „véletlenül” éppen Torontóban tartózkodtak baráti és gyülekezeti látogatáson. Ennél jobb társaságban nem is lehettem volna.

Kezemben a forgatókönyvvel próbálok követni az eseményeket. Maga a helyszín itt jobban hasonlít az otthon megszokott templomhoz. A résztvevők hagyományos padokban ülnek, szemben a kiemelt szószékkel, ami fölött napkorongot idéző réztál díszel, a terem egyetlen dekoratív eleme. Szinte „telt ház” van, jól begyakorolt koreográfia szerint zajlik minden. A hívek itt is aktívan részt vesznek a közös éneklésben (Zsoltárok helyett különböző himnuszok csendülnek fel), a „responsive reading” elnevezésű felelgetős vallásgyakorlatban, sőt igehirdetés közben időnként bekiabálják a saját véleményüket. Náluk ugyanis valóban van igehirdetés, ma például egy ótestamentumi idézetből kiindulva a „megszentelt napokról” prédikál a helyettesítő papjelölt (Rev. Shawn Newton ugyanis nyári szabadságát tölti). Isten neve is elhangzik, az áhitatot pedig ámennel zárják. Ugyanakkor közösen elfogadott hittételeikben már legfeljebb az „istenség” és a „lélek” fogalmát említik. A hálaadás és dicséret nem az Egy Istenhez, hanem általánosabb szinten az Élethez, annak minden megjelenési formájához, szól. Ennek jelképe az egyetemen használt és ábrázolt lángoló kehely.

Az egyik legrégebbi alapítású, 1845 óta működő, First Unitarian tagsága egységesebbnek, konzolidáltabbnak, hagyománytisztelőbbnek tűnik szá-

momra, mint a Neighbourhoodé, mely csak 2000-ben lett hivatalosan bejegyezve. Ugyanakkor formálisabbnak is és kevésbé nyitottnak a külvilág felé. Ennek oka részben talán abban rejlik, hogy többségükben a középkorú és idősebb korosztályhoz tartoznak.

A gyülekezeti élet ott sem fejeződik be a templomi együttléttel, hanem azon kívül is sok közös programon vehetnek részt a hívek. Ezek megszervezését csapatmunkában végzik önkéntesekkel és néhány fizetett alkalmazottal. A választott vallási vezető mellett egy egész, különböző feladatokra szakosodott bizottság működik, mely a templomi szolgálat előkészítésében és lebonyolításában is közreműködik. Az állam semmilyen formában nem finanszírozza az egyházak működését, annak költségeit kötelező tagdíjakból, alkalmi hozzájárulásból, vállalkozásokból, saját termékek forgalmazásából, kedvezményes kölcsönökből, alapítványi támogatásokból fedezik, úgy tűnik elég sikeresen.

A szerencsés véletlenek összejátszása folytán és a saját elhatározásomnak köszönhetően sikerült betekintést nyernem két torontói testvérgyülekezet életébe. Azt tapasztaltam, hogy bár mindketten tartják magukat az unitárius-univerzalizmus hét alapelvehez, a szabadelvű vallásgyakorlás milyensége tekintetében óriási különbségek vannak közöttük. Az az érzésem, hogy ha lett volna időm meglátogatni még egy harmadikat is, pl. az Unitarian Fellowship elnevezésűt, mely az égő kelyhet egy kanadai juharlevél közepére helyezte, az is lényegesen különbözött volna az előző kettőtől. Ahhoz, hogy mélyebb kapcsolatokat építsünk ki bármelyikükkel, a rokonszenven és az angol nyelv megfelelő szintű ismeretén túl, szükség lenne némi teológiai rokonságra. Ezeknek, a lényegi talákozási pontoknak a feltárása egy hosszabb tanulmány tárgyát képezhetné. A véletlenül adódó lehetőségeket csak így lehetne tudatosan kiaknázni közös érdekeink és céljaink szolgálatában partnerkapcsolatok létesítésén és ápolásán keresztül.

Mikor Kanadából visszatérve először elmentem a templomunkba, éppen ünnepi istentisztelet volt abból az alkalomból, hogy 25 éve hozták haza Amerikából névadónk, Bartók Béla hamvait. A megemlékezés fényét emelte az Oklahoma UU gyülekezet kórusának a fellépése. Mint utólag megtudtam, egészen „véletlenül” tartózkodtak akkor néhány napig Budapesten, amiről ismerősök révén „véletlenül” értesültek vezetőink. Ugyancsak „véletlenül” szabadok voltak azon a vasárnapon, és „véletlenül” volt egy kiváló hegedűsük, aki nagy beleérzéssel tolmácsolta nekünk a zeneszerző könnyűnek semmiképpen sem nevezhető, vérpezsdítő Román táncait. A kórus pedig könnyekig meghatott minket többek között a Házi áldás és a Székely himnusz ihletett előadásával magyar nyelven. És mindez egyszerű „véletlen” lenne? Nem, inkább vakító bizonyosság arra nézve, milyen nagyszerű érzés, ha vannak testvérgyülekezeteink a nagyvilágban. Úgy hiszem, érdemes tudatosan munkálkodni az ilyen „kapcsolati hálók” szövögetésén.

Chehadé-Boér Judit

Via Unitariana

Nos, hol is kezdjem? Azért jelentkeztem a táborba, hogy megismerjem Erdély csodálatos világát, az unitáriusok őshazáját, gyalogolva Segesvártól Székelykeresztúrig. Nagyon élveztem a túrát. Ehhez kellett némi nyitottság a többi ember felé, kalandvágy az erdélyi táj és a terepviszonyok megismeréséhez, óvatosság, mert bizony egy helytelen lépés is végzetes lehet, és nem utolsósorban odafigyelés túrázó társaink épségére.

Elismerésemet ezúton írásban is szeretném átadni a szervezőknek és kitartó vízhólyaggyűjtő barátainak, akik ilyen élménydús hetet tudtak nekem szerez-

ni otthonomtól kb. 400 km-re. Nagyon remélem, hogy lesz még alkalmam ugyanígy, de még az sem baj, ha ugyanott, egy ilyen fizikai erőnlétet feszegető és egyben lelki élményeket nyújtó zárandoklaton részt ven- nem.

Nagyon jó szívvel ajánlom az ilyen túrákat minden embernek, aki szeret barangolni vagy csak szeretné életerősnek érezni magát. Ha a jó Isten is úgy akarja, 2014-ben ismét megadatik a lehetőség a túrázni vágyók számára.

Elmélyülni csodálatos. Mikor nem érezzük a fájdalmakat, a fáradtságot, az agynál bekövetkezik a teljes ráhangolódás a sétára, és testünk csak halad tovább cél nélkül, nem összpontosítva az időre, csak a megérkezésre.

Bodnár Kristóf, Kocsord

Ars Sacra - Templomok éjszakája és Szakrális művészetek hete 2013. szeptember 14-22. között a Bartók Béla Unitárius Egyházközség templomában

1923-ban az unitáriusok megvásárolják az akkori Rákos utca (mai nevén Hőgyes Endre utca) 3. szám alatti ingatlant, templom és misszióház céljára. 90 éve folyamatosan jelen vagyunk és aktív egyházi tevékenységet végzünk a IX. kerületben, Budapesten, illetve vonzáskörzetében.

2001 óta Bartók Béla Unitárius Egyházközség néven vagyunk jelen a Hőgyes Endre utca 3 alatt.

„Minden lehetséges annak, aki hisz.” (Márk 9,23)

Minden lehetséges a művészetben, a zenében, a kultúrában, a társadalomban, a történelemben, a mindennapi életben annak, aki hisz - ezzel a gondolattal csatlakozunk az Ars Sacra kulturális programhoz 2013. szeptember 14-22 között.

A Bartók Béla Unitárius Egyházközségünk temploma nyitva lesz és programmal várja látogatóit és az érdeklődőket szeptember 14-én, a templomok éjszakáján 19-21 óra között, valamint az utána következő hét minden napján kulturális programokkal 18-20 óra között. Vasárnap, szeptember 15-én és szeptember 22-én délelőtt 10 órakor kezdődnek a programok istentiszteletünk keretében.

Fő programunk a képzőművészeti kiállítás a templomunkban, melynek megnyitójára szeptember 15-én vasárnap 10 órai kezdettel kerül sor.

A további programjaink kapcsolódnak a fő gondolathoz, mely szerint igyekszünk bemutatni, hogy mit értek el azok az emberek és közösségek életükben, akik hittek és cselekedtek, akik nemcsak a profánra, vagyis az evilági dolgokra tekintettek, hanem a szakrálisra, a szentre is. Valamint mit érhetünk el mi is, napjainkban, ha igazán hiszünk céljainkban, és ter-

veink nemességében és a közösség teremtő erejében Isten segítségével.

Program:

Szombaton 14-én 19 órától templomok éjszakája - 90 éve az unitáriusok a Ferencvárosban - 20 órától gyertyagyújtás.

Vasárnap 15-én 10 órától ünnepi istentisztelet és kiállítás megnyitó a templomban - Minden lehetséges annak, aki hisz - képzőművészeti templomi kiállítás.

Hétfőn 16-án 18 órától videó vetítés Bartók Béla és Szinte Gábor portrék.

Kedden 17-én 10 órától beszélgetés: Egyház és Önkormányzat kapcsolata - 90 éve az unitáriusok a Ferencvárosban.

Kedden 17-én 18 órától - Balázs Ferenctől a népi írókon át a népfőiskoláig.

Szerdán 18-án 18 órától - Szakralitás a kortárs művészetben.

Pénteken 20-án 18 órától - Vallási és etnikai identitás konfliktusai a moldvai magyaroknál - Unitárius Egyház és a néprajz.

Szombaton 21-én 18 órától - Volt egyszer egy unitárius könyvesbolt.

Vasárnap 22-én 10 órától - Ünnepi istentisztelet és koncert. Előadók: Jávorkai Sándor hegedűművész és Jávorkai Ádám csellóművész.

Bővebb információ a www.missziolahaz.hu és a www.ars-sacra.hu és oldalakon.

Budapesti Unitárius Egyházközség

2013. május 19-én (Pünkösöd vasárnapján) délelőtt 9 és 11 órai, valamint május 20-án (hétfőn) 11 órai kezdettel Nagy Ignác utcai templomunkban az Úrsz-talát megterítettük, s azon a Jézusra emlékeztető jegyeket, a kenyeret és a bort elhelyeztük. A három pünkösdi ünnepi istentiszteletünkön csaknem 300 fő vett úrvacsorát. Az ünnepi alkalomra a templomba érkezők kézbe vehették a Budapesti Unitárius Hírlevél 2013/2. számát, amelyet a levelezőlistánkon szereplő híveknek és érdeklődőknek elektronikus úton is kiküldtünk. A hírlevél teljes terjedelmében elolvasható egyházközségi honlapunkon: www.unitariusbudapest.hu.

Május 26-án, vasárnap 11 órától, a Nagy Ignác utcai templomunkban rendeztük meg azt az ünnepi istentiszteletet, amelynek keretében fiatal testvéreink konfirmáltak, és ezt követően először éltek az úrvacsora felvételével. Az ünnepi eseményen a konfirmandus fiatalok családtagjain, barátain, ismerősein kívül egyházközségünk tagjai is jelentős létszámban vettek részt. Az istentiszteletet követően a konfirmandusok és hozzátartozók a gyülekezeti teremben várták az egyházközség tagjait egy rövid köszöntésre, üdítővel és teasüteménnyel.

Május 30-án, csütörtökön 19 órakor – az Érték+Őrző estek kulturális programsorozatában – egyházközségünk tagja, Tokos Zoltán nemzetközi hírnévű gitárművész koncertjét rendeztük meg a Nagy Ignác utcai gyülekezeti teremben. Az erdélyi gyökereit büszkén valló, többnyire Spanyolországban koncertező, s emellett a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Intézetében tanító Tokos Zoltán koncertjén közreműködött Maria Teresa Uribe (ének) és Mészáros Nóra (zongora). A műsoron a gitárodalom gyöngyszemei – eredeti kompozíciók és átiratok – szerepeltek, a reneszánsztól napjainkig.

Június 6-án (csütörtökön) 19 órakor – ugyancsak az Érték+Őrző sorozat keretében – Maria Teresa Uribe énekművész „búcsúkoncertjét” és kiállítás megnyitóját rendeztük meg. Az esten közreműködött

Maria Teresa Uribe és Tokos Zoltán

Bottka András (tenor), Claudio Marinone (fuvola) és Mészáros Nóra (zongora). Maria Teresa Uribe, a chilei származású, az 1970-es évek eleje óta Magyarországon élő nagyszerű énekművész az elmúlt két évben – tanítványaival együtt – számos emlékeztető koncerttel ajándékozta meg a budapesti unitáriusokat és más felekezeti testvéreinket. Most – egy vendégprofesszori állást elfogadva – hosszabb időre visszautazott Dél-Amerikába, ezért búcsúkoncertet adott, de reméljük, a távolabbi jövőben még találkozhatunk vele és művészetével a Nagy Ignác utcai templomban és gyülekezeti teremben. A hangversennyel egybekötve kamarakiállítást rendeztünk Maria Teresa Uribe festményeiből.

Július hónapban – Kászoni-Kövendi József püspöki helynök, vezető lelkész szabadsága idején – két fiatal erdélyi unitárius lelkész-jelölt végezte a szószéki szolgálatot és a szertartásokat. Bencze Zsuzsánna ötödéves teológiai hallgató és Major László datki unitárius gyakorló teológus gondos felkészüléssel, szép prédikációkkal örvendeztette meg gyülekezetünk tagjait.

Retkes Attila

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

Az idei nyár bizony keményen próbára tette még a kánikulához legedzettebb szervezeteket is. A váratlanul ránk szakadó nagy melegben megváltoztak a mindennapok rutinjai, mindannyian lelassultunk kicsit, a tempó visszafogottabb, az érzékszervek pedig lassabbak lettek. A sivatagi hőségben csak enyhülésre,

vízpartra, vagy legalább egy légkondicionált szobára vágytunk. A munkahelyen a napok csigalassúsággal haladtak, otthon a bezárt lakásban pedig szintén csak a fojtó levegőtlenység várt. Szüntelenül csak számoltuk az órákat, hogy mennyi van még hátra a hétvégéig, amikor túl azon, hogy végre nyugodtan, békében

együtt lehet a család, még megszervezhetünk akár egy balatoni kiruccanást, vagy csak szimplán egy városi strandos-lángosos napot.

A nyár a szabadba csábító napsütés, a hosszú, ragyogó nappalok, a kellemesen hűs esték időszaka, mely a hideg, sötét, bezártsággal töltött téli időszak után végre a kirándulást, a hegyeket, a nagy családi grill partikat, a szabad levegőt jelentik.

Ilyenkor a templom is csendesebb, a prédikációk szűkebb hallgatóságához szólnak, míg mindenhol máshol felgyorsul, itt lelassul kicsit az élet, elhalkul a világ. A hívek szétszédnek kissé, mindenki tölti várva várt, jól megérdemelt pihenését.

Erőre azonban minden időben szükség van, az erőt pedig valahonnan meríteni kell. A feltöltődés forrása mindenkinek mást jelent. Lehet ez egy aktívan eltöltött óra az uszodában, egy nagy, kimerítő túra a hegyekben, vagy akár csak egy, a kertben végiglustálkodott délelőtt. Különbözőek az igényeink a működés fenntartására. Számomra mindezt a gyülekezetünkben eltöltött idő jelenti.

A vasárnapi pestszentlőrinci istentisztelet a végigdolgozott, rengeteg idegeskedéssel, erőfeszítéssel, rohanással járó, kihívásokkal teli és sokszor végtelenségig fárasztó munkahét lejártát jelentő megnyugvást, örömteli együttlétet, önzetlen szeretet adását és kapását, valamint az elkövetkező hét hasonló nehézségeihez szükséges feltöltődést, lelki és szellemi útravalót jelentik.

Az idei nyár a maga csendességével mégis telve volt izgalommal gyülekezetünk tagjai számtalan szép emlékekkel gazdagodtak. Az első jeles esemény június 2. napja volt, mikor is három ifjú unitárius tett tanúbizonyságot hitéről konfirmációs szertartás keretében, majd részt vettünk valamennyien a tiszteletükre rendezett vendégségen a templom gyülekezeti termében.

Köszönet konfirmandusainknak és családjaiknak a lelkes és odaadó szervezésért és közreműködésért.

Ugyanezen a napon Kászoni-Kövendi József püspöki helynök végzett szószéki szolgálatot, valamint tartott ezzel egybekötött vizitációt egyházközségünkben, melyen részt vett Máté Ernő lelkész-közügyigazgató is.

Két héttel később, június 16-án megtartottuk nyárköszöntő gyülekezeti napunkat. Az időjárás ekkor is kegyes volt hozzánk, igazi nyári napsütéses, kellemesen meleg napunk volt.

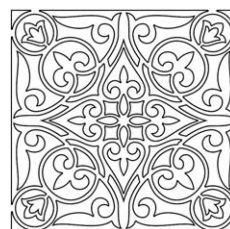
Templomunk csodaszép kertjében már kora délelőttől főtt a bográcsgulyás, köszönhetően Kovács Levente presbiterünknek és lelkes segítő csapatának. Mindezzel egy időben már folytak a magyarkúti gyermektábor előkészületei, valamint hitoktatással egybekötött gyermekfoglalkozás a kertben kicsiknek és nagyobbaknak egyaránt, Szász Adrienne lelkész szervezésében.

Július hónapban vendégül láthattunk Tökés-Bencze Zsuzsanna és Major László személyében két kiváló ifjú lelkészt, akik Erasmus ösztöndíj keretében Budapesten végezték gyakorlatukat, mely idő alatt több alkalommal is ellátogattak templomunkba, ahol csodaszép prédikációkkal is megajándékoztak bennünket.

Zsuzsanna a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet utolsó éves hallgatója, László pedig segédlelkészként szolgál a datki gyülekezetben. Az együtt töltött vasárnapi istentisztelet és az azokat követő baráti együttlétek ideje igazi családtagokká kövacsolta őket a pestszentlőrinci hívekkel. Az újonnan született barátság örömeivel és a viszontlátás reményében búcsúztunk egymástól.

A nyár amilyen hirtelen érkezett, olyan gyorsan el is múlik, hamarosan követik őt a hűvösebb, de a nyári kánikula után mégis felüdülést jelentő őszi hónapok, új tanévvel, új évaddal, új feladatokkal, de ami a legfontosabb, továbbra is együtt családjainkkal, szereteteinkkel, a mi kedves kicsi templomunkkal és a nyár szép emlékeivel.

Szőke Lídia

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

Begyűjtött a nyár. A jézusi intelem „magyarra” fordításában, miszerint: „Az aratnivaló sok, az arató kevés, kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy küldjön aratókat az ő aratásába” - „Elvetettétek a magot, / Aratni kell, arassatok! / Nyár van, kévékre hull a fény, / Aratni kell nyár idején.”

Kis gyülekezetünkben és a környező települések életében (ahol mi vagyunk a „szolgálatos” búcsúztatók) így szól ez a zsoltó: „Búzáat vág a sarló dal és ima között, / Amit az Úr lelke megvédett megőrzött, / A vetések felett áldásos ima jár, / Életről dalol a madárdalos szép nyár. / De az én életemnek nincs már muzsikája, / A halál sarlója hozzám ért, s levága.” Az eltelt időszakban hét alkalommal kellett megálljunk fogyó nemzetünk egy-egy ravatalánál. A sok más gyülekezeti tevékenységünk mellett emlékezzünk először rájuk.

Június 20-án Darvason (ahol évekig tanítottam és egyházunknak sok szimpatizánst szereztünk dalárdás tevékenységünkkel is) eltemettük Komóczi Lászlóné Düró Róza, 66 évet élt testvérünket, akinek férjét is néhány évvel ezelőtt szintén mi búcsúztattuk el. Július 4-én, szintén 66 éves korában vettünk búcsút Kiss Károlytól, a Hajnal István Idősek Otthona lakójától, ahová 23 éve járunk istentiszteletet tartani, függetlenül attól, hogy van-e az otthonnak unitárius lakója. Az otthon vezetése mindig tiszteletben tartja lakói szándékát. Július 5-én Báthory Lászlóné Sütő Eszter Emma, 76 évet élt testvérünktől búcsúztunk. Július 6-án sem kímélt meg a fájdalmas elváltól. Kiss Imre, 82 évet élt testvérünket adtuk át az örökkévalóságnak. Imre bátyánk az egykori nyugdíjas dalárdánk hűséges tagja is volt. Július 11-én a szomszédos Darvason egy baráti család „koronájától” váltunk el. Legidősebb Fekete Sándor 82 éves korában hagyta itt szeretteit, népes családokat hagyva maga után. Július 12-én Fekete Imréné Fekete Ilona, 84 éves korában ment el férje után, akár az előbbi, ő is Darvas községben. Július 17-én Laskai Mihályné Incze Irén, szintén 84 éves, kedves szomszédunk 13 éven át, temetési szertartását végeztük meghagyása, kívánsága szerint. Pihenjenek csendesesen!

Bár senki nem volt unitárius az elköltözötték közül, mégis a mi, egyszerű, az elhunytól és élőkhöz szóló szertartásunkat kérték (érdekességként említjük, hogy az alig több mint 100 lelkes gyülekezet négyzerejét temették el az évek folyamán más felekezetűek kérésére!). De mik is történtek még e fájdalmas történések előtt, alatt, között és utána ez időben?

Június 22-én a helyi Hajnal István Idősek Otthona egész napos nyílt rendezvényén ott voltunk és szerepeltünk énekeseinkkel a környék hasonló otthonainak jelenlévő szereplőivel.

Június 28-30. között részt vettünk Verőcén, az Erdélyt idéző, gyönyörű Csattogó völgyben a VII.

Erdélyi Világtalálkozón. Mindhárom nap szolgálatot végeztünk, előadást tartottam az egyesült unitárius egyház mai helyzetéről, kilátásairól, műsort adtunk feleségemmel „Erdély visszavár” címmel, sok-sok szívet megdobogtatva csodálatos versekkel, énekekkel. Sajnos most is kevés unitárius volt kíváncsi, egyedül a debreceni Erdélyt Járók szerepeltek sikerrel.

Július 2-án a Suchné Szabó Edit vezette szigetszentmiklósi kiránduló társaság meglátogatta templomunkat, akiknek egy óras előadást tartottam vallásunkról, egyházunkról, életünkről.

Július 4-7. között a helyi Kastélypark Fürdőben hitanos tábort tartottunk melyre a dr. Czire Szabolcs tanár által meghirdetett pályázaton elnyert 200 lejes támogatást kaptuk. Ez volt az első ilyen jellegű táborozás, amit az anyaeklézsia is támogatott.

Július 5-én a sok temetés közben arra is juttattunk időt, hogy ismét „reklámozzuk” templomunkat, vallásunkat. Ifj. Molnár László vállalkozó szervezésében kistérségi kerékpárosok keresték fel templomunkat Antal Ági tanárnő vezetésével, amikor élmény volt válaszolni a bemutatás után a sok-sok érdeklődő kérdésre. Mind több ilyen érdeklődés van!

Július 14-én volt gyülekezetünk és városunk egész évi legnagyobb visszhangú rendezvénye.

Július 19-én újra templombemutatóra került sor. A Füzesgyarmati Margaréta Családosok Egyesülete jött el megismerni kicsi egyházunkat, vallásunkat, városi tevékenységünket.

Július 20-án a szomszédos Kertészszigeten szerepeltünk dalosainkkal a kistérségi nyugdíjas találkozón, ahol több mint 200 ember hallgatta meg énekeseink szólóját és a mi duettünket.

Július 25-én vártuk és fogadtuk a Székely Kinga Réka lelkészvezette, 38 tagú erdélyi zarándokcsoportot, akik megismerni minket jöttek. Nagyszerű estét és délelőttöt töltöttünk együtt, és hisszük, hogy lesz folytatása az ilyen alkalmaknak, amik közel hoznak egymáshoz.

Július 28-án megtartottuk szokásos istentiszteletünket a Hajnal István Idősek Otthonában.

Augusztus 10-én ott voltunk a Sékelyudvarhely-Szejkei Unitárius Egyetemes Találkozón is.

Augusztus 13-15. között Magyarúton nyaraltunk az arra érdemes hittanosainkkal. E helyt is köszönjük Zoltán Csaba testvérünknek a lehetőséget és a szülők és városunk áldozatát.

Augusztus 18-án Kétpón-Szajolon megáldottuk az egykori füzesgyarmati lelkész, László Andor unokájának, László Attilának és Újlakjány Anna Brigittának házasságát. Isten éltesse!

Augusztus 20-án ökumenikus istentisztelettel ünnepeltük a katolikus kápolnában Szent István király, államalapító ünnepét. Az istentisztelet után virágokat helyeztünk a kopjafára.

Augusztus 20-án tarjuk a „Jótevők Napját”, amelyen mintegy 30 diáknak, főiskolásnak, egyetemistának osztunk ki körülbelül 300.000 forint pályázati díjat a „Zs. Nagy Lajos Hunor Emlékalapítvány” hozadékaiból. Megemlékezünk a városunk legrégebbi alapítványának létrehozása 20. évfordulójáról alkalomhoz illő versekkel, szavalatokkal, énekekkel, emléklapok kiosztásával. Az Alapítvány eddig közel 200 diákot

jutalmazott mintegy kétfélmillió forint értékben. Ugyanaz nap érkezett Árkosról 17 testvérünk, hogy itt töltsenek egy heti pihenő szabadságot.

Augusztus 30-án lesz az iskolai évnyitó, amelyen mi is részt veszünk, mert két növendékünk elkezdte a rendszeres hitoktatást iskolai rendszerben az új tanügyi rendelkezések szerint.

Szeptember 4-6. között itt tartjuk meg az 1974-ben végzett teológusok 39. évi találkozóját, amelyen Erdélyből, Hollandiából, és az anyaországból jönnek diaktársaink.

Szeptember 14-én Budapesten részt veszünk a Vitézi Rend tagjaként a vitézavatáson, amelyre az unitárius egyház képviselőjeként kértek fel istentiszteleti szolgálát végzésére.

Szeptember 15-én lesz a hittanos évnyitó szeretetvendégséggel és gyermekistentisztelettel.

Aztán jön az Őszi Hálaadásra való készülés és sok-sok őszi rendezvény. Isten legyen velünk.

Balácsi László összeállítása

Kocsordi Unitárius Egyházközség

Unitárius Lelkésznők Találkozója

2013. július 2-3-án

Amikor a lelkésznők találkoznak, örvend a gyülekezet, valamint a lelkésznők és a gyermekeik, férjek is. Olyan ez a találkozó, hogy mindenki várja és utána emlékezik rá.

Pedig semmi rendkívüli nem történik, csupán egymás társaságában minőségi időt töltünk együtt. Ilyenkor nem fontosak a kényelmi körülmények és helye van az öthónapos babának, a kisgyerekeknek, a barátságoknak és az élet teljességének. Kitüntetés az otthonomnak.

Ez volt a 13. alkalom és az első, hogy a gyülekezetet is bevontuk az öröm hangulatába. Rengeteg virág díszíti Kocsordon az úrasztalát, mindenik egy-egy reménység szál, fohász a rendhagyó istentiszteletet követően.

Köszönet a gondolatokért, érzésekért, imádságokért melyeket közös kincsként vigyázhatunk.

Köszönet a szeretetvendégségért, mely a gyülekezet örömét fejezte ki a lelki útravalóért.

Székelyföldi zarándokok

Kocsordot is meglátogatták a zarándokok Székelyföldről július 23-án. Általában fordítva szokott történni, úgy, hogy Magyarországról zarándokolunk Székelyföldre. Örömmel nagy vacsorával vártuk a kedves vendégeket. Segített, aki csak tehetett. Összefogtak az asszonyok, hogy minden jól sikerüljön, nemcsak elkészítették az ételeket, hanem szívüket-lelküket beletették, hogy finom legyen.

Isten áldása legyen a találkozásokon egymással, mikor cselekedeteinkkel építhetjük Isten országát.

Bartha Mária Zsuzsánna

Weöres Sándor Ének a határtalanról

Amikor még senkise voltam,
fény, tiszta fény,
a kigyózó patakokban
gyakran aludtam én.

Hogy majdnem valaki lettem,
kő, durva kő,
hegylejtőn jég-ereztet
hömpölygetett nagy erő.

És végül élni derültem,
láng, póre láng,
a szerte határtalan űrben
mutatom valódi hazánk.

A magyarországi unitárius nők 2013. augusztus 31-én Magyararkúton elhatározták, hogy régi hagyományait felújítva megalakítják a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületi Nőszövetségét.

A magyararkúti események előzményei:

1922-1950 között működött a Magyarországi Unitárius Nőszövetség

1992-ben Erdélyben ismét elindították a nőszövetségek aktív működését asszonytársaink.

Az elmúlt években több hazai egyházközségben megalakultak a női tagozatok.

2012 októberében 20 magyarországi nőtestvérünk vett részt az unitárius-univerzalista asszonyok világtalálkozásán, Marosvásárhelyen

2013. április 20-án - A Bartók Béla Egyházközség Kozma Flóra Nőszövetség rendezésében tartottuk az

első hazai nőtalálkozót, nagy sikerrel, melynek eredménye az volt, hogy a megjelentek 90 százaléka amellel tette le voksát, hogy valamilyen szervezett formában közösen, lehetőleg mind a 10 hazai egyházközség közreműködésével folytassuk a munkát.

2013. augusztus 31-én megerősítettük együttműködési szándékunkat 45 fő részvételével a BUE asszonyainak szervezésében és magyararkúti vendéglátásával.

Szervező munkánkat nagymértékben segítik az erdélyi (UNOSZ) és az unitárius Nők Világszervezetei (IUCUW) nőszövetségek vezetői és tagjai, amiért ezúton is hálás köszönetet mondunk.

A részletes beszámolót az UNÉL következő számában közöljük.

Dr. Hatfaludy Zsófia

A keresztény ösgyülekezetnek az lehetett egyik vonzereje, hogy ott mindenki számított. Mindenki részt vett a gyülekezeti életében, s a hangsúly mindig azon volt, ami összekötötte, nem pedig elválasztotta a tagokat. Úgy tudtak egy közös cél érdekében összegyűlni, hogy tiszteletben tartották a másságot, s mindenki a maga tehetségével volt jelen.

Ha van még vonzereje a keresztény gyülekezetnek, akkor ez ma is hasonló lehet: tisztelni egymást, megbecsülni egymás munkáját, egymással békességben élni. De inteni a tétlenkedőket, biztatni a bátoratlanokat, egymást felkarolni, egymáshoz, mindenkihez türelmesnek lenni, a rosszért nem rosszal fizetni, hanem mindenkor a jóra törekedni egymás és mindenki iránt. (1Tessz 5,12-15)

Mind közül mostanában rendkívül fontosnak érzem a tétlenkedők intését. Tétlenkedő, azaz az eredeti szó szerint ataktusz. Könnyen felismerni benne a taktus szót, ami ütemet jelent a zenében. Akik valami-

Azonos ritmusban

lyen okból kiesnek a taktusból, azaz ütem tévesztettek lesznek, ők bizony veszélyeztetik az összritmust. Talán őket kellene segíteni az újrarendelésre, hogy visszataláljanak az alapritmus-hoz. Mert a hang magassága, színe, erőssége, tisztasága sokféle lehet, ám ritmus csak egy van. Sokféle taktus diszharmonióhoz vezet.

Amikor az egyik leggazdagabb német Hansa-városnak, Lübecknek a falait építették, az egyik kapura a következő feliratot írták: Concordia Domi foris pax, ami magyarra így fordítható: Benn egyetértés, kívül béke. Természetesen ezt feltételesen is lehet, sőt kell érteni. Ha belül, a házban, a falakon belül egyetértés, közös ritmus van, akkor ez kisugárzik, és békét eredményez kint, a falakon kívül is. S a kisugárzás ma is vonzó a harmóniára, a keresztény közösség alapritmusára, azaz Istenre vágyó ember számára.

Lakatos Csilla

„Ha testvéred megbántott, menj, és figyelmeztess négy szemközt. Ha hallgat rád, megnyered testvéredet.” (Mt 18,15)

Volt egyszer két testvér. Az apjuknak volt egy nagy gazdasága. Amikor úgy érezte, hogy túl idős már a munkához, magához hívatta a két fiát:

- Én már öreg vagyok ahhoz, hogy dolgozzak, ezért felosztom köztetek a gazdaságot. Tudom, hogy ti mindig jó testvérek lesztek és jól fogtok együtt dolgozni.

A fiúk kezdetben közösen művelték a földet és gondoskodtak az állatokról. A legjobb testvérként minden osztoztak. Aztán egy nap vita támadat kettejük között és attól fogva egyáltalán nem szóltak egymáshoz. Hosszú éveken keresztül egyáltalán nem beszéltek egymással. Egy nap az egyik testvér otthon volt, amikor egy ács érkezett hozzá, aki munkát keresett:

- Munkát keresek, van valami javítani való a számomra?

A báty gondolkodott egy pillanatig majd így válaszolt:

- Szeretném, ha egy kerítést építenél a birtokomra. A patak mellett húzódjon, hogy elválassza az én és a testvérem földjeit egymástól. Soha többé nem akarom látni a bátyám, ezért jó magas legyen az a kerítés! Most elmegyek a városba, de estére visszajövök.

Este, amikor visszaért, nagyon megdöbben, ugyanis azt látta, hogy az ács egyáltalán nem követte az utasítását. A magas kerítés helyett egy hidat épített a patak felett. Lassan elsétált, hogy közelebről is megnézzé, amikor is testvérét pillantotta meg a másik oldalon a hídon át felé lépkedni. A testvér így szólt:

- Sohasem gondoltam volna, hogy azok után a borzalmas dolgok után, amiket az elmúlt években mondtam neked és elkövettem ellened, hidat építesz a patakunk fölé és elindulsz rajta felém.

Ezzel kinyújtotta a kezét és átölelte testvérét. A báty most már boldogan tért vissza a házához, hogy köszönetet mondjon az ácsnak.

- Tudna még maradni? - kérdezte - lenne még munka.

Az ács azonban így válaszolt:

- Sajnálom, de nem maradhatok. Mennem kell, mert sok más helyen van szükség a hídjaimra.

Néha előfordul veled és velem is, hogy vitába keveredünk a testvéreinkkel, szüleinkkel, vagy éppen a barátainkkal. Mérgünkben, meggondolatlanul csúsznak ki olyan szavak és mondatok, amelyeket nem is gondolunk komolyan, amelyekkel fájdalmat okozunk. Amikor így teszünk, mi is gyakran építünk kerítést magunk és a többiek közé. Úgy érezzük, hogy többet nem is beszélünk velük. Nem is akarjuk látni őket. A közelükben sem akarunk lenni, talán tudni sem akarunk róluk. Azonban szeretném, ha tudnátok, hogy Isten mást vár tőlünk. Azt szeretné, hogy békében éljünk együtt. Azt szeretné, ha kerítések helyett hidakat építenénk, a szeretet hídjai épülnének közöttünk. Tudom, nem könnyű felülemelkedni a sértettség, bántásokon. Ha be is láttuk, hogy vétkeztünk, nehéz elindulni bocsánatot kérni a másiktól. Mint ahogyan megbocsátani sem egyszerű. Haragudni, haragot őrizni a szívünkben viszont sokkal keserűbb dolog. A rossz érzések magányossá és szomorúvá tesznek. Gondold hát meg! Látod, a történetben szereplő fiú csak elindult a híd felé, testvére pedig öleléssel és bocsánatkéréssel fogadta. És a szeretet viszonzásra talált.

Szász Adrienne

„Útjaidat, Uram, ismertesd meg velem, Ösvényeidre taníts meg engem.” (Zsoltár 25,4)

Új tanév kezdődött. Istennek mindannyiunk számára megvan a terve. Látszik már az az ösvény, amely a miénk, amelyet követnünk kell. Amikor szembe kerülünk az új tanév egyes napjainak kihívásaival, feladataival, gyakran érezzük magunkat egy labirintus kellős közepén. Választható utak sokaságából, útelágazások bonyolult rendszeréből kellene megtalálnunk a legjobban járhatót, a cél felé vivőt. Terelő utak és zsákutcák, amelyek idegessé és csalódottá tesznek bennünket, amelyek megtorpanásokra kényszerítenek. Újra és újra döntenünk kell, módosítanunk, felülvizsgálunk, majd ismét nekilódulunk. Igen, talán gyakori irányváltoztatásokra is szükségünk lesz. Néha talán

úgy véljük olyan döntést hoztunk, amely zsákutcába vezetett.

Azonban ha ez történik, újra fel kell állnunk, és előről kell kezdenünk. Mert azt nem tudhatjuk, hogy mit tartogat a jövő, de azt biztosan, hogy ki hozza a jövőt. Jövünk a Jóisten kezében van. Isten akaratát követni életünkben nem mindig könnyű, de ott a segítsége, amely állandóan igénybe vehető. Ha nem tudnánk dönteni, hogy jobbra vagy balra forduljunk, álljunk meg egy pillanatra, hogy meghallhassuk a hátunk mögül szóló, utat mutató hangját. És akkor induljunk akár többször, tévedjünk el pillanatokra, kövessünk rossz ösvényeket, tartogasson bármit is az új tanév, biztosak lehetünk abban, hogy célhoz érünk, és ez töltsön el bennünket megleléssel.

Szász Adrienne

Őszi hálaadás

*„Tartsd meg... a takarodás ünnepét az esztendő végén, mikor terményeidet betakarítod a mezőről.”
(Kivonulás könyve [2Móz] 23,14.16., Kecskeméthy István fordítása alapján)*

Az emberiség történelmének kezdete óta megünnepli a mezőgazdasági év fontos állomásait: a vetést, az élelmiszernövények sarjadásának kritikus állomásait, és különösen a termény beérését, a betakarítást, ahogy erről a néprajztudomány is beszámol. Eredetileg a különböző kultúrák naptárainak egy, vagy több újéve is, a főbb termények betakarítási idejéhez kötődött, ez mára a naptárreformok miatt szűnt meg. Ősi idők óta a betakarítási és szüreti ünnepek idején a közösségek hálát adnak a Szent Valóságnak, az ábrahámíta vallások esetében Istennek, hogy bő terméssel ajándékozta meg gyermekeit.

Az őszyetségi időkben a betakarítás ünnepe (melyet Károli Gáspár és az ő nyomdokán haladó későbbi bibliafordítók régiesen „takarodás ünnepének” fordítanak) ősszel volt, a termények többsége, elsősorban a fán és bokron termő gyümölcsök szürete idején. (Kivonulás könyve. [2Móz] 23,14. 16.; 34,22.) Ez az ünnep két részünnepből állt: a lombsátrak ünnepe, amikor hét napig lombokkal fedett sátorban laktak, majd a nyolcadik napon a záróünnep következett, mellyel véget ért a mezőgazdasági év, és az őszyetségi időkben az éves nagy ünnepek is szüneteltek tavaszig (Léviták könyve [3Móz] 23,34-36.; Második Törvénykönyv. [5Móz] 16,13-15.)

A kereszténységben később alakult ki újra a szüret (és nálunk általában ezzel egyszerre a gabona betakarításának) megünneplése hálaadó istentisztelet keretében. A hazai katolikus hagyományban augusztus 28-án ünnepelték az új kenyér ünnepét, mely később átkerült Szent István napjára. Az evangélikusok ősszel, vidékenként eltérő időpontban, a helyi evangélikus gyülekezet szokásainak megfelelően tartanak aratási-hálaadási istentiszteletet. A Magyar Református Egyház külön emlékezik meg augusztus utolsó vasárnapján az új kenyérről és október utolsó vasárnapján az újborról.

Az ortodox egyház ünnepe, a szent kereszt felmagasztalása (szeptember 14.), melyet a régi ortodox egyház Nagy Péter cár-, a kelet-európai államszocialista diktatúrák és (Görögországban) az Európa Közösséghez történő csatlakozásig a világ teremtésének hagyomány szerinti időpontjától számított időszámítás újéveként ünnepelt. Ez az ortodox ünnep megfeleltethető a zsidó ros hasánával, amely az őszyetségi őszi ünnepkör első napjának középkori zsidó neve. A

zsidó ünnep nevének jelentése az „év feje”, vagyis „újév” szintén arra vezethető vissza, hogy a korai középkor zsidósága azt feltételezte: ez a világ teremtésének évfordulója, melytől a zsidó időszámítás kiindul.

A mi unitárius hagyományainkban az immáron egységes időpontra, szeptember utolsó vasárnapjára eső, közös néven őszi hálaadasként tartott ünnepünk (akárcsak az evangélikus aratási hálaadás) erősen kapcsolódik az őszyetségi őszi ünnepkörhöz.

Egyházunk őszi hálaadás-ünnepe az őszyetségi lombsátrak ünnepe és a záróünnep idejére esik majdnem minden évben. A reformációval bevezetett keresztény ünnepnaptár-reform eltörölte a hagyományos katolikus szüreti ünnepeket. Mégis az emberek és a közösség természetes érzéseinek megfelelően, őszyetségi minta alapján egyházunk bevezette az őszi hálaadás ünnepét, melyen hálát adunk mindazokért a javakért, melyeket Isten túlaradó kegyelme és a természet bőkezősége adományozott nekünk. Ilyenkor arra is kérjük Istent, Gondviselő Atyánkat, hogy engedjen megérnünk még sok gazdag termésű évet hittestvéreink és Unitárius Egyházunk körében.

Tóth Tamás Zoltán

Bözödi György: Őszi hálaadás

**Azt mondják, vasárnap van ma.
Mindegy, menjünk ki a mezőre, a hegyoldalba
bolyongani, mint tegnap s tegnapelőtt.**

**Látod, milyen szép a falunk így messziről?
Kis tarkaság a zöld mezőben,
magas fehér tornyáról lefújja a szél a harangszót.**

**Őszi hálaadás van. Újkenyértörés napja,
úrvacsorára mennek ott lenn az emberek.
Ők is a munkájukkal szentelték meg a búzaszemet,
s templomba mennek szentelt kenyérért.**

**Nézd, itt a tarlón egy búzakalász,
Kihullott a kévélől s ittfeledték.
Kibontom apró, barna szemeit,
lehántom héját, nézd, kezemben a drága fehér mag,
hálaadásnak napja van ma:
legyünk mi is egyszerűek s hívők,
jer, vegyünk tenyeremből úrvacsorát.**

Ülésezett a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa

A Magyar Unitárius Egyház legfőbb döntéshozó és felügyelő hatósága, a Főtanács 2013. június 28–29-én Kolozsváron ülésezett.

Az összesen 165 tagú, világi és lelkészi képviselőkkel álló Főtanács pénteken 11 órakor áhítattal kezdte munkálatait. A határozatképesség megállapítása és a tárgysorozat elfogadása után a Főtanács megemlékezett a közelmúltban elhunytakról, tiszteletbeli címek odaítéléséről döntött, majd köszöntötte a nemrégiben nyugdíjba vonult egyházi alkalmazottakat, a kerek évfordulót ünneplő egyházi személyeket, valamint a pályakezdő lelkészeket. Szintén a bevezető tárgykörben került sor a *Mit jelent magyar unitáriusnak lenni?* című esszépályázat eredményhirdetésére. (szerk. megj.: Szőke Lídia egyháztagunk díjnyertes írását a következő UNÉL számban közöljük.)

Következő tárgyként a Főtanács meghatározta az egyházi tisztségviselők, tiszttviselők és testületi tagok szolgálati esküszövegét, majd ez alapján sor került a tisztségüket, illetve hivatalukat újonnan átvett személyek ünnepélyes eskütételére.

Az ülés gerincét az elmúlt év egyházkormányzati munkáját öszszegző jelentések értékelése képezte. Így rendre előterjesztették és megtárgyalták a következő jelentéseket: a főtisztségviselők (püspök, főgondnokok, főjegyző, közügyigazgató, püspöki helynök, egyházkerületi főgondnok), a Főhatósági Hivatal és Püspöki Hivatal, az Egyház tanintézetének (Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara, kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium, székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium) jelentéseit, valamint a Nyugdíjintézet és az egyháztársadalmi szervezetek (Unitárius Lelkészek Országos

Szövetsége, Unitárius Nők Országos Szövetsége, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Gondviselés Segélyszervezet) tevékenységi beszámolóit.

A Főtanács a felsorolt jelentésekben foglaltakat – az előterjesztések és a Főtanács Bizottság szakvéleménye alapján – megvitatta, majd egyenként elfogadta azokat.

A Főtanács második ülésnapjának tárgysorozatán a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a választási szabályzat módosítása, továbbá az egyházi ülés szabályzat és a Nyugdíjintézet új alapszabályának megalkotása szerepelt.

Kétórányi ülésezés után a jelenlevő képviselők létszáma a határozatképesség küszöbe alá süllyedt, így a Főtanács képtelen volt befejezni munkálatait. A tervezett jogszabályalkotás és -módosítás a Főtanács következő ülésére maradt.

A főtanács ülés keretében – péntek este – Simó Sándor homoródjánosfalvi lelkész, a székelyudvarhelyi egyházkör esperese alkalmi istentiszteletet tartott.

A Berde-serleggel tartott hagyományos pohárköszöntőt ez alkalommal id. Gyerő Dávid főtanácsai képviselő, a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör korábbi felügyelőség gondnoka mondta. (forrás: www.unitarius.org)

• **A Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség** felterjesztette **Molnár János** korábbi gondnokot a tiszteletbeli gondnoki címre. A MUEME közgyűlés tagjai egyhangúan elfogadták a javaslatot és azt a MUE EKT ill. Főtanácsa elé terjesztették.

Megható momentuma volt a júniusi kolozsvári Főtanácsnak, amikor a 85 éves **Molnár János** átvette egyházunk főpásztorától, **Bálint-Benczédi Ferenc** püspöktől a tiszteletbeli gondnoki címet. Az eseményen – a főtanácsai tagokon túl – jelen volt **Giba Ferenc** pestszentlőrinci gondnok is.

• **A MUEME Elnöksége** áttanulmányozta az MNV Zrt jogi szakértőjének álláspontját a pestszentlőrinci templomos ingatlan tulajdonba adással kapcsolatban és felkérte **dr. Mihály Noémi** jogtanácsost, hogy vegye fel a kapcsolatot az MNV Zrt jogászával és sürgesse meg a tulajdonba adási szerződés megkötését, aláírását.

• **Kriza János** helyettesítő lelkész kérvényben fordult az Elnökséghez, hogy 2013. július 1-től főállású alkalmazottként végezze lelkészi tevékenységét az **Északmagyarországi Unitárius Szórványegyházközségben**. A kérelmet az Elnökség egyhangúan jóváhagyta.

• **A MUEME Elnöksége** támogatja a **Elekes Botond** főgondnok azon javaslatát, hogy a MUE, mint egyetlen egyház lelkészi értekezleten és főhatósági fórumokon vitassa meg a család fogalmának unitárius meghatározását.

• **Kászoni-Kövendi József** püspöki helynök **Andrási Benedek** oktatásügyi előadótanácsossal egyeztetve 2013. aug. 19-re lelkészi értekezletet hívott össze a MUEME lelkészeinek, melynek témája a hitoktatással kapcsolatos törvényi változások és a vallásoktatással összefüggő kérdések voltak.

• **Dr. Hatfaludy Zsófia** BUE gondnok kérelemmel fordult az Elnökséghez az aug. 31-i magyarkúti nőszövetségi találkozó támogatása tárgyában, Elnökség úgy határozott, hogy 100e Ft-os költségkerettel támogatja a vidékről érkezők útiköltségét.

**Összeállította:
dr. Szent-Iványi Ilona**

Ha nyár, akkor Magyarkút!

Sok éve már, hogy ezzel a felkiáltással vágunk neki a nyárnak. Az idén sem volt ez másképp, amikor is közel negyven gyerekkel táboroztunk Magyarkúton. Az ország számos pontjáról jöttek kicsik és nagyok. Vác, Kocsord, Nemesvámos, Kenese, Mosonmagyaróvár és Budapest fiataljaival egy hetet tölthettünk együtt a Fenyőliget vendégházban. A régi táborozók közé hamar beilleszkedtek az újak, a kezdeti félelmek hamar eloszlottak. A második naptól összeszokott csapatként éltük tábori napjainkat. A programban a vetélkedők, kirándulások, kézműves foglalkozások mellett fontos szerepet kaptak a kis- és nagycsoportos beszélgetések. A tábor témája a barátság volt. A bibliai történeteket, példázatokot, jézusi mondásokat e köré gyűjtöttük. Az idén is nagy sikere volt az egy-egy téma drámás feldolgozásának, amely során a gyerekek megmutathatták, eljátszhatták saját ötleteiket is. Az estét a hagyományos pizsama-parti zárta, ahol az éneklés, közös játék hangos perceit a gyertyafényes elcsendesedés, az áhítat követte. Az egyhetes tábor végén a szülők részvételével tartottunk istentiszteletet, búcsúztunk egymástól. Szerencsére nem örökre, hiszen jövőre is lesz nyár!

Szász Adrienne

Unitárius Élet

A Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerületének
kiadványa

Alapítási év: 1947
HU ISSN 01331271

Szerkesztőbizottság:
Kriza János főszerkesztő
Szerkesztők:
Bartha Mária Zsuzsánna
Retkes Attila
Szász Adrienne

Lapterv, tördelés:
Kriza János

Szerkesztőség címe:
1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4
Telefon/fax: 311-2801
unel@unitarius.hu
Index: 25 842

Terjesztő, felelős kiadó:
Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerülete

Előfizetés:
unel@unitarius.hu

A lapszámok interneten elérhetők a
tudastar.unitarius.hu oldalon

Adományokat szívesen fogadunk.
Bankszámlaszám: 11713005-20011631

Nyomda:
Press Time Kft.
1066 Budapest, Lovag u. 15.
Felelős vezető:
Schmidt Dániel

Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzárta:
2013. október 10.